

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK BİLİM DALI

T.C. ADALET BAKANLIĞI' NDA ÇALIŞAN PSİKOLOJİK DANIŞMA
VE REHBERLİK MEZUNU PEDAGOGLARIN ÇALIŞMA
KOŞULLARI VE GÖREV TANIMLARINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aybeniz DEMİREL

Malatya-2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK BİLİM DALI

T.C. ADALET BAKANLIĞI' NDA ÇALIŞAN PSİKOLOJİK DANIŞMA
VE REHBERLİK MEZUNU PEDAGOGLARIN ÇALIŞMA
KOŞULLARI VE GÖREV TANIMLARINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aybeniz DEMİREL

Danışman: Doç. Dr. Taşkın YILDIRIM

Malatya-2019

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Aybeniz DEMİREL tarafından hazırlanan “T.C. Adalet Bakanlığı’nda Çalışan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Mezunu Pedagogların Çalışma Koşulları ve Görev Tanımlarına İlişkin Bir Araştırma” başlıklı bu çalışma, 28.08.2019 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Danışman: Doç Dr. Taşkın YILDIRIM

Üye: Prof. Dr. Meral ATICI

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Yüksel ÇIRAK

ONAY

.../.../2019

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Taşkın YILDIRIM'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**T.C. Adalet Bakanlığı'nda Çalışan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Mezunu Pedagogların Çalışma Koşulları ve Görev Tanımlarına İlişkin Bir Araştırma**” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterildiğini belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Aybeniz DEMİREL

ÖN SÖZ

Uzun bir aranın ardından yüksek lisans eğitimimi tamamlamak benim için zorlayıcı bir süreçti. Bu süreçte her görüşmemizde beni destekleyen ve cesaretlendiren, araştırmanın her aşamasında, takıldığım her konuda bana yol gösteren danışmanın Doç Dr. Taşkın YILDIRIM'a,

Tezimle ilgili yol belirlerken önerilerde bulunarak çalışmamı destekleyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Yüksel ÇIRAK'a,

Jürimde yer alarak görüş ve desteğini esirgemeyen Çukurova Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı Öğr. Üyesi Sayın Prof. Dr. Meral ATICI'ya,

Tez savunmama katılarak beni onurlandıran Çukurova Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı Dr. Öğr. Üyesi Metehan Çelik'e,

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca emek veren, danıştığım her konuda bana yardım eden İnönü Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı öğretim üyelerine,

Tezimle ilgili düzenlemeleri yaparken yazım ve anlatım konusunda bana destek olan arkadaşım Meltem AYABAKAN İPEK'e,

Bana zaman ayırarak araştırmaya katılan ve çalışma hayatları ile ilgili deneyimlerini benimle paylaşan pedagoğlara,

Ve her konuda yanımda olduklarını hissettiğim, desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen canım aileme teşekkür ederim.

ÖZET

T.C. ADALET BAKANLIĞI' NDA ÇALIŞAN PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK MEZUNU PEDAGOGLARIN ÇALIŞMA KOŞULLARI VE GÖREV TANIMLARINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

DEMİREL, Aybeniz
Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Taşkın YILDIRIM
Temmuz-2019, XI+64 sayfa

Bu araştırmada Adalet Bakanlığı bünyesinde çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma alanlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu Adalet Bakanlığı'nda görevli on iki psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagog oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıları belirlemek için amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmıştır. Araştırma için gerekli olan veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılarak toplanmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmada psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların Adalet Bakanlığı'nı adalet alanında kendini geliştirme, atama kolaylığı, sosyal statü beklentisi, tesadüf, arkadaş tavsiyesi, mecburiyet, çalışma ortamındaki sorunlar ve hayatında farklılık yaratma gibi nedenlerle tercih ettikleri; aldıkları eğitim ile yaptıkları işi uyumlu buldukları fakat lisans programına adalet alanı ile ilgili derslerin eklenmesi gerektiği; iş tanımlarının net olduğu; özlük hakları, maaş ve terfi koşullarını yetersiz buldukları; çalışma ortamında fiziksel koşulları uygun bulmadıkları; sekiz pedagog Adalet Bakanlığı'nda çalışmayı diğer mezunlara önerirken, sekiz pedagoğun başka kuruma geçmeyi istediği; kurumda çalışan diğer personelle iletişimlerinin iyi olduğu ve görüşlerinin dikkate alındığı; Adalet Bakanlığı'nda psikolojik danışman unvanı ile çalışmayı istediklerine yönelik bulgular elde edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular tartışılmış ve sonuçlara dayalı olarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Adalet Bakanlığı, alışma koşulu, görev tanımı, pedagog, psikolojik danışma ve rehberlik mezunu.

ABSTRACT

A RESEARCH ON THE WORKING CONDITIONS AND JOB DEFINITIONS OF PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND GUIDANCE GRADUATE PEDAGOGS WORKING IN THE MINISTRY OF JUSTICE

DEMIREL, Aybeniz

Master of Science, Inonu University Institute of Educational Science
Department of Psychological Counseling and Guidance

Advisor: Assoc. Prof. Taşkın YILDIRIM

July-2019, XI+64 pages

In this research, it is aimed to determine the opinions of pedagogs working at the Ministry of Justice about their field of study.

The working group of the research consists of twelve psychological counseling and guidance pedagogs working at the Ministry of Justice. In the research, snowball sampling, one of the purposeful sampling methods, was used to identify the participants. The data required for the research were collected by using interview technique which is one of the qualitative research methods and the data obtained were analyzed by descriptive analysis method. The semi-structured interview form developed by the researcher with the expert opinion was used as a data collection tool.

It was observed that the pedagogues, who graduated from the major of psychological counseling and guidance, preferred the Ministry of Justice for reasons such as; self-development, ease of appointment, expectation of social status, coincidence, friend advice, compulsion, problems in working environment and making a difference in life. They find their work compatible with the education they receive, but courses related to the field of justice should be added to the undergraduate program; their job descriptions were clear; they deemed their personal rights, salary and promotion conditions insufficient; they do not approve of the physical conditions in the working environment. It is stated that eight pedagogues recommended working with the Ministry of Justice to other graduates, while eight pedagogues wanted to move to another institution; they have good communication with other staff and their opinions

are taken into consideration. Findings were obtained that they wanted to work as a psychological counselor in the Ministry of Justice.

The findings of the research were discussed and various recommendations were made based on the results.

Key Words: Ministry of Justice, working condition, job definition, pedagog, graduated from psychological counseling and guidance.

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY	i
ONUR SÖZÜ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.3. Problem Cümlesi	5
1.4. Alt Problemler	6
1.5. Araştırmanın Varsayımları	7
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.7. Tanımlar	7
BÖLÜM II	8
KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Psikolojik Danışma Ve Rehberliğin Gelişimi	8
2.1.1. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Gelişmeler.....	8
2.1.2. Avrupa'daki Gelişmeler	9
2.1.3. Türkiye'deki Gelişmeler	10
2.2. Adalet Alanında Psikolojik Danışma ve Rehberlik.....	12
2.2.1. Çocuk Mahkemeleri	12
2.2.2. Aile Mahkemeleri	15
2.3. İlgili Araştırmalar	18
BÖLÜM III	23
YÖNTEM	23
3.1. Araştırma Modeli	23
3.2. Katılımcılar	24

3.3. Veri Toplama Aracı.....	25
3.4. Görüşmelerin Yapılması Ve Verilerin Toplanması	27
3.5. Verilerin Analizi.....	28
BÖLÜM IV.....	30
BULGULAR.....	30
BÖLÜM V	43
TARTIŞMA.....	43
BÖLÜM VI.....	51
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
6.1. Sonuç.....	51
6.2. Öneriler	53
6.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	53
6.2.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	53
KAYNAKÇA.....	55
EKLER	62
Ek 1. Araştırma Uygulama İzin Formu -1	62
Ek 2. Araştırma Uygulama İzin Formu-2	63
Ek 3. Adalet Bakanlığı Bilgilendirme Yazısı.....	64

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Pedagoglara Ait Bilgiler	25
Tablo 2. Adalet Bakanlığını Tercih Etme Sebepleri	30
Tablo 3. İşe İlişkin Değerlendirme.....	32
Tablo 4. Lisans Eğitimi ve Çalışma Alanı Uyumu	34
Tablo 5. Lisans Programına Yapılacak Eklemeler.....	36
Tablo 6. İhtiyaçlar	38

KISALTMALAR LİSTESİ

- AMK** : Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine İlişkin Kanun
- APGA** : Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Derneği
- ÇKK** : Çocuk Koruma Kanunu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusu olan problem durumu açıklanmış, araştırmanın sınırlılıkları belirlenmiş, araştırma ile ilgili temel kavramlar, araştırmanın gerekçesi ve önemi açıklanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Tüm dünyada önemli bir psikolojik destek hizmeti olarak kabul edilen psikolojik danışma ve rehberlik alanı, ülkemizde de farklı kurumlarda benzer amaçlara hizmet etmek amacıyla insanlara profesyonel bir yardım sağlamaktadır. Psikolojik danışma ve rehberlik yardımı bireyin kendini tanımasına, imkânları doğrultusunda kendi amaçlarına ulaşmasına, sorunlarına çözüm bulmasına katkı getirirken aynı zamanda değişen dünyada değişen şartlara uyum gösterebilmesi için başvuracakları bir yardım hizmetidir.

Toplumun hızla endüstrileşmesi, kentleşmenin hızlanması, mesleklerin yapısındaki farklılaşmalar, bazı mesleklerin kaybolması ya da yenilerinin doğması bireyler için uyum sorununu da birlikte getirmiştir. Bu sorunu çözmek amacıyla, kişinin daha iyi yetişmesi ve gelişmesini sağlayan işsizlikle etkili mücadele, yaşam şartlarını iyileştirme, çalışanların haklarını koruma, suçlu çocukları topluma kazandırma ve çocukların daha iyi yetiştirilmesi için her alanda çaba harcanmaktadır (Tan ve Baloğlu, 2006). Psikolojik danışma ve rehberlik alanı, toplumda meydana gelen değişimler, bireylerin ihtiyaçları ve yaşam koşullarının farklılaşması sonucu ortaya çıkan, bu değişimlere bağlı olarak kendini geliştiren bir alan olarak ortaya çıkmıştır.

Dünyada psikolojik danışma ve rehberliğin gelişme seyrine bakıldığında, Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki rehberlik alanında doğan ve daha sonra eğitim sistemine dahil edilen bu yardım hizmetinin, ülkemizde 1950'li yıllarda eğitim sistemine girdiği görülmektedir. Yükseköğretim kurumlarında ilk olarak 1953 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü'nde psikolojik danışma ve rehberlik eğitimi olarak rehberlik dersi programa eklenmiş, ilk lisans programı ise 1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde "Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik" bölümünde başlamıştır (Kuzgun, 2016).

1966-67 yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bölümü'nde rehberlik ve psikolojik danışma alanına personel yetiştirme çabası lisansüstü düzeyde başlamış, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ile 1981 yılında yapılan düzenlemeyle psikolojik danışma ve rehberlik lisans programları eğitimde psikolojik hizmetler anabilim dalları içinde yer almıştır (Kepçeoğlu, 2001; Özgüven, 2007). Bu yıllarda başlayan lisans programlarının sayısı günümüze kadar artmaya devam etmiş ve bugün 19'u vakıf üniversitesi, 70'i devlet üniversitesi olmak üzere 89 lisans programı sayısına ulaşılmıştır.

PDR programlarının artmasına bağlı olarak alandan mezun olanların sayısı ve mezunlar arasındaki rekabet de artmıştır. Son yıllarda kamu personeli sınavı sonucunda yapılan atamalara bakıldığında, 2013 yılında atanacak PDR mezununun kalmadığı, 2018 yılında atama bekleyen mezunların ise sadece %5.28'inin atanabildiği görülmektedir. PDR mezunlarının büyük kısmının istihdam edildiği eğitim alanında, mezun sayısının artması nedeniyle kontenjanların yetersiz kalması, taban puanların yükselmesi, kadro açılan yerlerin sosyokültürel koşullarının uygunsuz olması ve mezunların eğitim alanı dışında çalışmaya yönelik düşüncelere sahip olmaları bu kişileri farklı arayışlara yönlendirmektedir.

Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik toplumsal ihtiyaçlar nedeniyle eğitim kurumlarında başlamış olmasına rağmen, daha sonra eğitim kurumları dışında da psikolojik destek hizmetlerine yer verilmiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik ile ilgili kaynaklarda sosyal yardım kurumları, endüstriyel kurumlar, özel kurum ve kuruluşlar, askeri kurumlar ve adli kurumlar çalışma alanı olarak belirtilmektedir (İlgar, 2002; Karagözoğlu ve Kemertaş, 2004; Kepçeoğlu,2001; Özgüven,2007; Pişkin, 2006; Yeşilyaprak, 2009). Bu kurumlarda eğitim alanı kadar olmasa da psikolojik danışma ve rehberlik mezunları çalışma imkânı bulmaktadır. Bu araştırmada psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının pedagoğ unvanı ile çalıştığı adalet alanı hakkında detaylı bilgiye yer verilmiştir.

Psikolojik danışma ve rehberlik mezunları, çalışma alanlarından biri olarak belirtilen adalet alanında çocuk ve aile mahkemelerindeki kadrolarda çalışmaktadır. Türkiye'de 2547 Sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1982 yılından sonra Yükseköğretim Kurulu'na bağlı üniversitelerde pedagoji bölümleri kapatılmıştır. Adli sistemdeki pedagoğ ihtiyacı 2005-2007 yılları arasında pedagojik eğitim almalarından dolayı torna, fizik, kimya, biyoloji gibi çeşitli öğretmenlik bölümü mezunları ile giderilirken; 2006

yılından sonra psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü mezunlarından karşılanmaya başlanmıştır (İç Denetim Birimi Başkanlığı İnceleme Raporu, 2012; Aras, 2006). Adalet Bakanlığı'nda sosyal çalışma görevlisi olarak 259 psikolog, 282 sosyal hizmet uzmanı ve 169 pedagoğ çalışmaktadır. Bakanlık bünyesinde çalışan 169 pedagoğun 2006 yılı öncesinde eğitim fakültesinin çeşitli öğretmenlik bölümlerinden, sonraki yıllarda ise eğitim programları ve öğretim, psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü mezunlarından oluştuğu görülmektedir (bkz. Ek-3). Son yıllarda yapılan alımlarla birlikte, psikolojik danışmanlık ve rehberlik mezunları adalet alanına yönelmekte ve pedagoğ unvanı ile Adalet Bakanlığı'nda çalışanların sayısı artmaktadır.

Adalet alanında çalışmayı tercih eden sosyal çalışma görevlileri (psikolog, pedagoğ, sosyal hizmet uzmanı), Adalet Bakanlığı'nın personel alım ilanlarını takip ederek kamu personeli seçme sınavında genel kültür ve genel yetenek bölümünden aldıkları puanlarla başvuru yapmaktadır. 2010 yılına kadar yapılan alımlarda kamu personeli seçme sınavından alınan puanlar ile başvuru yapılırken; 2010 yılından sonra yapılan alımlarda sınav puanı ile yapılan başvurunun ardından sözlü sınava katılma şartı da getirilmiştir.

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetinin ülkemizde daha çok eğitim kurumlarında verilmesinin etkisiyle, alanda çalışanlara yönelik olarak görev tanımları, yönetmelikler, alanda çalışanlara ilişkin beklentiler, eğitim programının içeriğinden ve eğitimi veren akademik personelden beklenenlere ilişkin düzenlemeler zaman içerisinde yapılmış ve eğitim alanında psikolojik danışma ve rehberlik bulunduğu konuma ulaşmıştır. Bu çalışmanın konusu, Milli Eğitim Bakanlığı kadar olmasa da, Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunları için sistem hakkında bir tanımlama yapmaktır. Bu doğrultuda, Adalet Bakanlığı'nda psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının dâhil oldukları sürece, Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının çalışma koşullarına ve iş tanımlarına ilişkin bir araştırma planlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Tüm dünyada rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti, rehberlik ve psikolojik danışmanın tanımına uygun olarak bireyin yaşadığı sorunlarda, kriz durumlarında, gelişimsel basamaklarda oluşan aksaklıklarda bireyi desteklemek ve sorunları önlemek için bulunmaktadır. Bu kapsamda önleyici, iyileştirici, krize müdahale edici hizmetleri

olan rehberlik ve psikolojik danışma, tüm kurumlarda gerekli bir destek hizmetidir. Bu kurumlar ülkemizde eğitim alanında yer alan tüm özel ve devlet okulları, yüksekokullar, üniversiteler, sağlık kurumları, sosyal yardım kurumları, askeri kurumlar, emniyet teşkilatı ve adli kurumlar olarak belirtilebilir. Psikolojik danışma ve rehberliğin bu kurumlarda ortak amacı önleyici, geliştirici, iyileştirici ve krize müdahale edici yardımlar sunarak bireyin kendini gerçekleştirmesini desteklemektir.

Türkiye açısından düşünüldüğünde, psikolojik danışma ve rehberlik öğrencileri ve mezunları istihdamın eğitim alanında yoğun olması nedeniyle daha çok eğitim alanında iş bulabilmelerinin ya da milli eğitimin, okulların içerisine sıkıştırılmış gibi görülmesinin etkisiyle eğitim alanına yönlendirilmektedir. Ancak son dönemlerde mezun sayılarının artması ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın personel alımı kadrolarında kısıtlamaya gitmesi nedeniyle diğer kurumlar da PDR mezunları için tercih sebebi olmaktadır. Bu kurumlar daha önce belirtildiği gibi endüstri, sosyal yardım, emniyet, askeriye ve adalet kurumlarıdır. Bu kurumlar içerisinde son yıllarda öne çıkan adalet kurumunda, PDR mezunlarına ilişkin bir çalışmanın bulunmaması bu araştırmanın yapılmasında motivasyon oluşturmaktadır. Literatürde adalet alanı ve denetimli serbestlik uygulamaları ile psikoloji, eğitim ve sosyal hizmet alanında ki yüksek lisans ve doktora çalışmalarına bakıldığında; psikologlarda ikincil travmatik stres (Çakıroğlu, 2018), tedbir uygulamaları (Akın 2013; Ayna, 2014), denetimli serbestlik eğitimlerinin sosyal süreçlere etkisi (Emel, 2016), hükümlülerin uyumsal süreçleri (Özcan, 2009), uzmanlarının tükenmişlik düzeyleri (Aslanyürek-Zorlu,2014; Atamtürk, 2010), denetimli serbestlik altındaki bireylerin sosyal destek algısı ve düzeyleri (Aslan,2012; Göker, 2015) konulu çalışmalarının yapıldığı görülmüş, Adalet Bakanlığı'nda çalışan pedagoğlara yönelik olarak herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmayı yürüten kişinin mezun olduktan sonra Adalet Bakanlığı'nda çalışma imkânı bulması ve daha önce psikolojik danışma ve rehberlik mezunları için bu alana yönelik bir çalışmaya rastlanmaması çalışmanın önemini arttırmaktadır. Adalet Bakanlığı'nda durum nedir, koşullar nasıl tanımlanmaktadır gibi temel araştırma soruları ise bu araştırmanın adalet alanını incelemeye yönelik özgün bir çalışma olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Bu araştırma ile Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının çalışma alanı hakkında meslek elemanlarına, akademik camiaya ve ileride bu kurumda çalışmak isteyen öğrencilere alan hakkında bilgi sağlaması amaçlanmıştır. Ayrıca bu çalışma ile akademik eğitim veren üniversitelere, psikolojik danışma ve

rehberlik bilim dalı öğrencilerine, Adalet Bakanlığı'nda çalışmaya hazırlanan öğrencilere konusundaki ihtiyaçlarını karşılayacak ve akademisyenlerin lisans program içeriklerini gözden geçirebilmeleri için sahadan veri elde etmelerine destek olacaktır. Çalışmadan elde edilen verilerle, lisans ve lisansüstü programlara seçmeli ders eklenerek ya da ders içeriklerindeki belirli bölümler bu konulara ayrılarak mezun olacak kişilerin bilgi edinmeleri sağlanacak ve daha donanımlı elemanların yetiştirilmesi için bir alt yapı oluşturacaktır.

Bu çalışmanın konusu olan psikolojik danışma ve rehberlik alanı, öğrencilere meslekleri tanıtmaya, özlük hakları, bu mesleğin avantajları ve dezavantajları gibi konularda Adalet Bakanlığı'nda farkındalık kazandırarak, mezunların daha sağlıklı ve bilgiye dayalı bir kariyer seçmeleri için gerekli verileri sağlayacaktır. Aynı zamanda bu çalışma meslek tanıtımlarında, psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin çalışabilecekleri kurumu tanıtmada, kurum içerisinden özgün, ilk elden bilgiler ile varolan resmi betimleyen bilgi edinmelerini sağlayarak bu anlamda bir broşür hazırlanmasına da katkıda bulunacaktır.

Bu tez Yükseköğretim Kurulu aracılığıyla alana sunulduğunda, Adalet Bakanlığı'nın içerisinde çalışan personelin, bunlar içerisinde de özellikle sosyal çalışma görevlisi grubundaki psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının taleplerine, ihtiyaçlarına, özlük haklarına yönelik özelden Adalet Bakanlığı'na genelde ise Türkiye Cumhuriyeti'ndeki kurumlara bu anlamda bir bilgi zenginliği sağlayacaktır. Çalışma, Adalet Bakanlığı'nda hem sosyal çalışma görevlisi olarak çalışanlar için hem de kurum içi çalışanların durumlarını değerlendirmede ve gerekli düzenlemeleri yapmada bir kaynak oluşturacaktır. Bununla birlikte, milli eğitim dışındaki adalet kurumunda ve diğer kurumlarda daha detaylı çalışmaların yapılabilmesi için bir ön çalışma olacaktır.

Yukarıda sunulan gerekçelerden hareketle, çalışmanın Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği başta olmak üzere birçok kuruma bilgi sağlaması ve milli eğitimin dışındaki kurumlarda çalışan personelin durumları ve talepleri hakkında yardımcı bir kaynak olması, çalışmanın özgünlüğünün bir göstergesi olarak düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma koşulları ve görev tanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Alt Problemler

1. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların alanı tercih sebepleri ve tercihlerini etkileyen süreçler nelerdir?
2. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar kurumda yaptıkları iş ile ilgili değerlendirmeleri nelerdir?
3. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar kurumun özlük haklarını, maaşlarını ve terfi imkanlarını nasıl değerlendirmektedirler?
4. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar kurumda yaptıkları iş bakımından üniversitede aldıkları eğitimi nasıl değerlendirmektedirler?
5. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar PDR lisans programları ile ilgili değerlendirmeleri nelerdir?
6. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar kurumdaki etik işleyişi nasıl değerlendirmektedirler?
7. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların görevlerini güçlük değeri açısından değerlendirmeleri nasıldır?
8. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar adliyelerde işlerini daha iyi yapabilmek için ihtiyaçları olan şeyleri nasıl tanımlamaktadırlar?
9. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar lisans öğrencilerinin adalet alanını seçmeleri ile ilgili görüşleri nelerdir?
10. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar kurum değişikliği ile ilgili düşünceleri nelerdir?
11. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların unvanları konusunda değerlendirmeleri nelerdir?
12. T.C. Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar kurumda çalışan diğer personelle olan iletişimlerini nasıl değerlendirmektedirler?

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma aşağıdaki varsayımlar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir:

- Araştırmada kullanılan yöntem araştırmanın amacına uygundur.
- Araştırmada veri toplamak amacıyla hazırlanan görüşme formu araştırmanın amacına uygundur.
- Araştırmaya katılan pedagoglar görüşme formunda yer alan soruları içten bir şekilde yanıtlamıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma sınırlılıkları şöyle sıralanabilir:

- Araştırma hazırlanmış olan görüşme formunda sorulan sorular ve katılımcıların sorulara verdiği cevaplar ile sınırlıdır.
- Araştırma Adalet Bakanlığı'nda görev yapan 12 psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagog ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Pedagog: Kuzgun (1990) pedagog kavramını eğitimci, eğitim bilimci, özel eğitim, öğretim programları geliştirme gibi eğitim biliminin diğer alanlarını da içeren kapsamlı bir terim olarak tanımlarken; Adalet Bakanlığı personel alım ilanında “pedagog, rehberlik ve psikolojik danışmanlık veya eğitim programları ve öğretim lisans programlarının birinden mezun olmak” şeklinde tanımlanmıştır (T.C. Adalet Bakanlığı, 2015).

Sosyal Çalışma Görevlisi: “Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını ifade eder” (Çocuk Koruma Kanunu [ÇKK], 2005: madde 3).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde psikolojik danışma ve rehberliğin gelişim süreci, psikolojik danışmanların adli alana girişi ve görevleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır. İlgili araştırmalar bölümünde adalet alanı ve çalışma alanları ile ilgili yapılan bazı araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

2.1. Psikolojik Danışma Ve Rehberliğin Gelişimi

Rehberlik, yirminci yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmış ve en fazla bu ülkede gelişim göstermiş, Avrupa ülkelerinde Amerika Birleşik Devletleri'nde ki düzeyde bir gelişme görülmemiştir. Ülkemizde ise rehberlik çalışmaları İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika Birleşik Devletleri'nden etkilenecek başlanmıştır (Bakırcıoğlu, 2005:29).

2.1.1. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Gelişmeler

Psikolojik danışma ve rehberlik kişinin gelişme ve problemlerini çözümlemesinde sistematik yardım çabası olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde doğmuştur. 19. yüzyılın sonlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitimciler ve vatandaşlar; okulların gençlerin hakları konusunda farkında ve toplumun gelişimine katkı sağlayabilecek birey olarak yetiştirmesi konusu üzerinde durmuşlardır. Okul programlarının bu konular dikkate alınarak hazırlanması ile ilgili çalışmalar başlamış ve okullarda rehberlik hareketi ortaya çıkmıştır (Tan ve Baloğlu, 2006:23). Mesleki rehberliğe yönelik olan ilk rehberlik örgütlenmesi 1900'lerde Boston okullarında uygulanmaya başlamıştır. Bu dönemde okullarda bulunan bazı personel ilk kez danışman olarak rehberlikle ilgili görevler almıştır (Kepçeoğlu, 2001:41).

Okullarda rehberlik çalışmaları yürütülürken Frank Parsons 1908 yılında rehberlikle ilgili ilk kuruluş niteliğinde olan meslek bürosunu Boston'da kurmuştur. Parsons, meslek bürosunda işe yerleşmek için başvuran adayların ilgi ve yeteneklerini saptayarak özelliklerine uygun meslek seçimine yardımcı olmuştur. Rehberlik hareketinin “babası” olarak gösterilen Parsons, mesleki rehberlikle ilgili temel kavramları 1909 yılında “Meslek Seçimi” isimli kitabında açıklamış ve mesleki rehberlik tanımını ilk kez kullanmıştır (Kepçeoğlu, 2001:41-42).

Meslek seçimine yardım amacıyla başlayan rehberlik hizmetleri 1913 yılında ABD’de eğitim sisteminde yer alarak gelişmeye başlamıştır. ABD’de rehberlik mesleği 1910’larda örgütlenmeye başlamış ve rehberlik hizmetlerinin gelişmesinde mesleki örgütlenmenin önemli katkısı olmuştur (Yeşilyaprak, 2006:22-23). İlk olarak mesleki rehberlik alanında uygulanan rehberlik çalışmaları kısa sürede eğitsel, kişisel-sosyal rehberlik konularında da gelişim göstermiş ve farklı alanlarda bugünkü kapsamına ulaşmıştır. 1952 yılında ülkede bulunan rehberlik derneklerinin çalışmaları ile bütün rehberlik hizmetlerini bünyesine alan “Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Derneği” kurulmuştur (Kepçeoğlu, 2001:43).

Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Derneği (APGA), psikolojik danışma ve rehberlik alanının mesleki standartlarını, ahlak ilkelerini, alanda yer alacak personelin akademik yetiştirme esasları ile görev ve sorumluluklarını belirleyerek psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarının gelişmesine büyük çaba göstermiştir. APGA, alanla ilgili standartları geliştirirken, üyelerin mesleki yeterliliklerini artırmak ve alandaki yeni gelişmeleri üyelere ulaştırmak amacı ile sürekli olarak bilimsel yayın yapmaktadır (Kepçeoğlu, 2001:43).

2.1.2. Avrupa’daki Gelişmeler

Avrupa’ da rehberliğin gelişmesine ilişkin olarak, psikolojik ölçme ve değerlendirme gibi rehberlikle ilişkili olan bilimlerin, Avrupa ülkelerinde daha önce gelişmeye başladığı fakat rehberliğin bu ülkelerin eğitim sistemine sonradan dahil olduğu görülmüştür. Bu duruma neden olarak; ülkelerin eğitim alanındaki felsefe ve uygulamalarına hakim olan geleneksel yaklaşımların yeni bir yaklaşım olan rehberliğin gelişmesine engel olması gösterilmektedir (Özoğlu, 1982:48).

Mesleğe yöneltme amacıyla 1900’lü yılların ortalarına doğru Fransa, Belçika ve İngiltere gibi birçok Avrupa ülkesinde meslek büroları kurulmuştur. İngiltere, İspanya, Danimarka, Fransa, İtalya ve Belçika gibi bazı Avrupa ülkelerinde rehberlik hizmetleri eğitim bakanlığı sorumluluğunda yer alırken; Hollanda ve Avusturya gibi ülkelerde sağlık veya çalışma bakanlıkları bünyesinde hizmet yürütülmektedir (Tan ve Baloğlu,2006:33).

Genel olarak Avrupa’da rehberliğin 1950’li yılların sonlarında gelişmeye başladığı ve uygulamaya geçişin Amerika’ya göre geç olduğu söylenebilir. Avrupa okullarında rehberlik uygulamalarında genellikle test ve envanter gibi psikolojik ölçme

araçları fazla kullanılmakta, öğretmenlerin öğrencileri ile ilgili gözlemleri esas alınmaktadır. Günümüzde ki rehberlik anlayışıyla psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri Almanya, Fransa ve Avusturya’da 1959’da, İtalya ve İngiltere’de de 1963’te başlamıştır. Belçika’da ise Çalışma ve Milli Eğitim Bakanlığının desteğiyle 1947 yılında rehberlik hizmetleri başlamıştır (Girgin,2007: 24-25).

2.1.3. Türkiye’deki Gelişmeler

19. yüzyılın sonlarında Amerika Birleşik Devletleri’nde bir “meslekî rehberlik” hareketi olarak doğan, 20.Yüzyılın başlarında ülkenin eğitim sisteminde yer alan “psikolojik danışma ve rehberlik” hizmetleri, ülkemizde eğitim sistemine 1950’li yıllarda girmiştir (Pişkin, 2006:458). Türkiye ile ABD arasında 1947 yılında yapılan işbirliği ve karşılıklı yardım anlaşmasıyla eğitim sisteminin yenileştirme çabaları ile ilgili olarak uzman personel yetiştirilmek üzere Amerika Birleşik Devletleri’ne öğrenciler gönderilmiş ve yurtdışından uzmanlar davet edilmiştir. Ülkemize gelen eğitim ve rehberlik uzmanları eğitim sistemini incelemiş ve bu doğrultuda rapor hazırlamışlardır (Özgüven, 2007:411). Amerikalı eğitimciler raporlarında Türk eğitim sisteminin bireysel farklılıkları dikkate almayan, ortalama öğrencilere göre hazırlanan öğretim programlarına bağlı yapısını eleştirmiş, bireylerin ve toplumun gereksinimlerini karşılayacak esnek programlar yapılmasının gerekliliğini belirtmişlerdir (Kuzgun, 2016:17).

ABD’de eğitim görmekte olan eğitimciler yurda dönmeye, yeni eğitim ve rehberlik anlayışını işlemeye başlamış; üniversitelerin pedagoji bölümlerinde verilen eğitimle ilgili derslerde rehberlik ve sosyal hizmetlerden de söz edilmeye başlanmıştır. Rehberlik dersi, bağımsız olarak ilk defa 1953-1954 ders yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji ve Özel Eğitim bölümlerinde ki programlarda yer almıştır (Kuzgun, 2016:17).

1953 yılında personel seçimi ve rehberlik ile ilgili psikolojik test ve ölçme araçlarının hazırlanması amacı ile Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi’ne bağlı “Test ve Araştırma Bürosu” kurulmuştur (Özgüven, 2007:412). Test ve Araştırma Bürosu eğitimde bilimsel araştırmalar, testler ve nesnel ölçme fikrinin ve metotlarının tanıtılması ve yaygınlaştırılmasında çok etkili olmuştur (Tan ve Baloğlu, 2006:41).

Ankara Demirlibahçe İlkokulu’nda bireye hizmet götürme çabasının ürünü olarak ilk ”Rehberlik ve Araştırma Merkezi” 1955 yılında açılmıştır. Sonraki yıllarda

daha çok ilköğretim düzeyinde çalışmaya yönelen Rehberlik ve Araştırma Merkezleri İstanbul ve İzmir’de de açılmış ve sayıları hızla artmıştır (Özgüven, 2007:413).

Milli Eğitim Bakanlığı’nca 1967 yılı kalkınma planında okullarda planlı ve programlı rehberlik uygulamalarının başlatılması öngörülmüş ve bunun sonucunda 8. Milli Eğitim Şurası’nda ortaöğretim yeniden düzenlenmiş ve dokuzuncu sınıf rehberlik çalışmalarına yoğunluk verilecek bir “yöneltme” sınıfı haline getirilmiştir. Şuralarda alınan bu kararlar doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı 1970-1971 yılında “Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Servislerinin Kuruluşu ve Görevleri ile İlgili Esaslar” yönergesi yayınlanmış, 24 okulda rehberlik uygulamalarını resmen başlatmış ve her yıl bu sayıyı arttırmıştır (Kepçeoğlu, 2001:48).

9. Milli Eğitim Şurası’nda alınan karar doğrultusunda 1974-1975 öğretim yılında bütün orta dereceli okullarda ”yaygın” olarak rehberlik çalışmaları başlatılmış ve ortaöğretim kurumlarında çalışan tüm öğretmenler rehberlik hizmetlerine katılmak, görev yapmak, karşılığında ücret almak üzere “yasal” olarak bağlanmıştır (Yeşilyaprak, 2006:24).

Okullarda başlatılan PDR hizmetleri, PDR personeli yetiştiren kurumların açılmadan başlatılmasından dolayı, bu alanı yeterince bilmeyen personel tarafından yürütülmeye çalışılmış; alana ilişkin kavramlar, uygulamalar, rol, kimlik, görev ve sorumluluklar, etik kurallar bakımından birtakım yanlış algılamaların yaşanmasına neden olmuştur. 1982 yılında 2574 sayılı Yükseköğretim Yasası’nda üniversitelerde öğrenciye yönelik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezlerinin kurulması hükmüne yer verilmesi ve yine bu yasa ile üniversitelerde PDR lisans programlarının açılması, bu alanda personel yetişmesinde önemli adımlardan biri olmuştur. Bu tarihten sonra okullara 1985 yılından itibaren aşamalı olarak PDR alanında lisans eğitimi almış profesyonel personel atanmaya başlanmıştır (Yeşilyaprak, 2007:27).

Psikolojik danışma ve rehberlik alanının gelişmesine bağlı olarak çalışan sayısının hızlı artışı, meslek içinde ve toplumda alanın kavramlarının doğru kullanılması, hizmetlerin kalitesinin korunması, meslek etiğinin oluşturulması, meslektaşlar arasında mesleki birliğin sağlanması ve hakların korunması gibi konularda bilgi alışverişinin sağlanmasına ve bütünlüğün oluşturulmasına yardımcı olacak bir derneğin kurulması zorunluluk haline gelmiş ve bu amaçla 1989 yılında “Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği” kurulmuştur (Özgüven, 2001:425).

Ülkemizde 50 yılı aşkın bir geçmişi olan ve 1950’li yıllarda rehberlik kavramıyla eğitim sistemine giren psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri (Kepçeoğlu, 2001:46), günümüzde yoğunluk olarak okul ortamında yer almakla birlikte, son yıllarda toplum yapısındaki farklılaşmalar ve toplum ihtiyaçlarına bağlı olarak, mesleğin serbest olarak icrası ile adalet, sağlık ve endüstri kurumlarında varlığı giderek artmaktadır (Yeşilyaprak, 2009:196). Bu çalışmanın detaylı şekilde betimlediği adalet alanında psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarına bakıldığında şu gelişmelere rastlanmaktadır.

2.2. Adalet Alanında Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Psikolojik danışma ve rehberlik mezunları adalet alanında çocuk ve aile mahkemelerinde pedagoğ unvanı ile çalışmaktalar. Bu bölümde mahkemelerin kuruluş ve işleyişine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.2.1. Çocuk Mahkemeleri

Psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü mezunlarının adalet alanına girişi çocuk mahkemeleri ve aile mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin kanunlarla olmuştur.

Ülkemizde çocuk mahkemelerine ilişkin “Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, TBMM’de 1979 Çocuk Yılı’nın da etkisiyle 2253 sayılı yasa olarak kabul edilmiş ve 21 Kasım 1979’da Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Daha sonra kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerinin kaldırılması yoluna gidilmiş ve yürürlüğe giriş tarihi 1982 olarak belirlenmiştir. Ancak çocuk mahkemelerinin fiilen kurulması 1987 yılının sonunda gerçekleşmiştir (Uluğtekin, 2004:62).

Mahkeme bünyesinde uzman çalıştırma usulü ilk kez 2253 sayılı Çocuk Mahkemeleri Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunda yer alan maddeler ile başlamıştır. Yasanın 30. maddesinde, çocuklar hakkında sosyal incelemeyi ve gözetimi yapmak üzere, çocuk mahkemesine öncelik sırasına göre sosyal hizmet uzmanı veya yardımcısı, pedagoğ, psikolog, psikiyatrist atanacağı belirtilmiştir. 2253 sayılı kanunla gözetim delegeleri adı verilen görevlilerin ceza yargılaması içerisindeki statüleri ve hukuki vasıfları tanımlanmamıştır (Karagülmez ve Ural, 2003: 173). Gözetim delegeleri, yasanın 31. maddesine göre, gözetimlerine verilen çocukların "eğilimlerini ve gidişatını" devamlı olarak gözetirler, çocuk hakkında bilgi sahibi

anababa, diğ er kişi ve kurumlardan bilgi alarak, çocuğun durumunu iki ayda bir verecekleri raporla mahkemeye sunarlar (Uluğtekin, 2004:65).

2253 sayılı ocuk Mahkemeleri Kanunu'nun 30 yıllık uygulamasının ardından, 2005 yılında mevcut kanunun özellikle suça surklenen çocuklara odaklanmasına bağlı uygulamalar ile Kanun kapsamında "korunmaya muhtaç çocuklar" ile "suç mağduru çocukların" yer almamasına bağlı sebeplerle ocuk hukukuna bütüncül bir bakış amacıyla ocuk Koruma Kanunu taslağı yasalaşmıştır. ocuk Koruma Kanunu 15 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe girmiş, bu kanunun yürürlüğe girmesiyle 2253 sayılı ocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır (Balo, 2013:81). ocuk Koruma Kanunu ile çocukların işledikleri suların niteliği göz önünde bulundurulurken yargılanacakları iki mahkeme olan ocuk ve ocuk ağır ceza mahkemeleri tanımlanmıştır (KK, 2005: madde 26).

5395 sayılı ocuk Koruma Kanunu ile suça surklenen ve korunma ihtiyacı olan çocukların haklarının güvence altına alınmasına ve korunmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Kanunda, korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça surklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usul ve esasları, ocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkileri ile ilgili hükümler yer almaktadır (KK, 2005: madde 1-2).

Bu kanun kapsamındaki çocuklar hakkında mahkemeler, ocuk hakimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren incelemeler yaptırılır. İnceleme sonucunda hazırlanan sosyal inceleme raporu, çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği konusunda mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulur (KK, 2005: madde 35). Sosyal inceleme raporları, adalet sisteminde yer alan çocuğun bireysel olarak değerlendirildiği, çocuğun ihtiyaçları ve toplumsal gereksinimleri göz önünde bulundurulurken hazırlanan raporlardır. Sosyal inceleme raporları ocuk adalet sistemi ile genel adalet sisteminden ayıran belirgin bir farktır. (Sosyal alışma Görevlileri İçin Eğitim Kitabı, 2014:77). Sosyal inceleme raporu ocuk mahkemelerinde görevli sosyal çalışma görevlileri tarafından hazırlanır.

Kanuna göre sosyal çalışma görevlisi kavramı "psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, ocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketiciler bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun" meslek mensuplarını ifade

eder (ÇKK, 2005: madde 3). Her mahkemeye en az birer ve iş durumuna göre yeterli sayıda psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında en az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun sosyal çalışma görevlisi Adalet Bakanlığı tarafından atanır. Atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar tercih edilir (Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik [ÇKK Uyg. Yntm.], 2006: madde 17/1). Çocuk Koruma Kanunu'nda sosyal çalışma görevlisi olabilecek meslek mensuplarının tanımlanması çeşitlilik göstermekte; 2006 tarihli Çocuk Koruma Kanunu Uygulama Yönetmeliği'nde sosyal çalışma görevlisi olabilecek mezunlar ile ilgili daha dar bir kapsam belirlenmiş, 2012 yılında Çocuk Koruma Kanunu'nda yapılan değişiklik uygulama yönetmeliğinin ilgili fıkrasını da genişletmiştir (Sosyal Çalışma Görevlileri İçin Eğitim Kitabı, 2014:270).

Mahkemede sosyal çalışma görevlilerin bulunmaması veya görevin sosyal çalışma görevlileri tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra edenlerden öngörülen niteliklere (psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında en az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun) uygun kimseler de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebilirler (ÇKK Uyg. Yntm., 2006: madde 17/3).

Sosyal çalışma görevlilerinin görevini yaparken uyması gereken çalışma ilkeleri yönetmelikle belirlenmiştir. Sosyal çalışma görevlisi görevini yerine getirirken Kanunda belirlenen temel ilkeler ve meslek etiği kurallarına bağlı olarak hareket eder. Bu doğrultuda; görevlendirildiği çocukla ilgili ihtiyaç doğrultusunda yeterli sürede ve sayıda görüşme yapmakla, çocukla yapılacak görüşmeleri amacına ve çocuğun ihtiyaçlarına göre ayarlanmış mekanda yapılmasını sağlamakla, görüşme öncesinde çocuğu görüşmenin amacı, hakları, yasal sorumlulukları hakkında bilgilendirmekle, çocuğun katılım hakkına saygı duyarak çocukla ilgili alınacak kararlara çocuğun katılımını sağlamakla, çocuğa ilişkin bilgi ve belgelerin, sosyal verilerin amacı dışında kullanılmaması için gizliliği sağlamakla, çocuğa gerekli psikososyal desteğin sağlanması için rehberlik yapmakla ve çocuğun örselenmemesi için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür (ÇKK Uyg. Yntm. 2006: madde 18).

Sosyal çalışma görevlilerinin belirtilen ilkeler doğrultusunda yerine getirmesi gereken görevleri: hakim veya mahkeme karar vermeden önce çocuğun bulunduğu

koşulları ve faydalanabileceği toplumsal kaynakları sağlamak üzere görevlendirildiği çocuk hakkında rapor düzenlemek, çocuğun ifadesinin alınması sırasında haklar ve kendisine yöneltilen suçlamalar hakkında anlayabileceği dille bilgilendirmesini sağlamak, sosyal inceleme yapmasına engel olan koşullar oluştuğunda bunu gerekli yerlere bildirmek, çocukla ilgili verilen kararların ilgili yerlere ve amacına ulaşmasını sağlamak için iş birliği yapmak, kanun kapsamında verilen diğer görevleri yapmaktır (ÇKK Uyg. Yntm., 2006:madde 19).

Sosyal çalışma görevlileri, sosyal inceleme yaparken ilgili kurum ve kuruluşlardan, sosyal incelemenin amacına uygun olarak çocuk ve yakın çevresi ile çocuk hakkında uygulanabilecek koruyucu ve destekleyici tedbirin belirlenebilmesine yönelik ihtiyaç duyulan bilgileri isteme yetkisine sahiptir. İlgililer, sosyal çalışma görevlilerinin çalışmaları sırasında yardımcı olmak ve çocuk hakkında istenen bilgileri vermek zorundadır. Meslek sırrı kapsamındaki bilgiler istisnadır (ÇKK Uyg. Yntm., 2006:madde 19).

Sosyal çalışma görevlileri tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporları; çocuk hakkında çocuğun yüksek yararına olacak uygun kararın verilebilmesine, uygun koruyucu ve destekleyici tedbirlerin tespiti ve uygulanması bakımından sisteme, eğitimevleri, bakım kurumları ve tedavi kurumlarında çocukların uygun şekilde sınıflandırılmasına, cezanın infazı sonrasında yönelik olarak çocuk hakkında uygulanacak tedbirlerin tespiti konusunda ilgili kurumlara, denetim veya gözetim kararı verildiği durumlarda, denetim ve gözetim görevlilerine bu hizmetin yerine getirilmesinde yardımcı olmaktadır (Balo, 2013:204-205).

2.2.2. Aile Mahkemeleri

Günümüzde toplum yapısında meydana gelen gelişmelerin bireyleri etkilemesi, yaşanan sorunların artması ve sorunların yargı mercilerine yansması, bu durumun aile yapısını da etkilemesi ve aile hukukunda doğan sorunları çözecek bir ihtisas mahkemesine ihtiyaç duyulmasının etkisiyle 2003 yılında aile hukukunda doğan sorunların çözümü için aile mahkemeleri kurulmuştur. Aile mahkemelerini diğer mahkemelerden ayıran özelliği, sadece aile hukuku ile ilgili davalara bakması, taraflar arasında uyuşmazlıkların çözümünde sulh yolunu esas alması ve ayrıca uyuşmazlıkların çözümünde uzman yardımından faydalanabilme fırsatının olmasıdır (Arslan, 2010:202).

Türkiye’ de aile mahkemeleri 4787 sayılı “Aile Mahkemelerin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun” la kurulmuş, 18 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 4787 sayılı kanunda aile mahkemelerinin, genel olarak, aile hukukundan kaynaklanan dava ve işleri görmek amacıyla kurulduğu ifade edilmiştir (Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine İlişkin Kanun [AMK], 2003:madde 1). Aile mahkemelerinin alanına giren konular; nişanlılık, nişanlılığın bozulmasından kaynaklı maddi ve manevi tazminat davaları, evlenme talepleri, evliliğin butlanına ilişkin talepler, evlilik birliğinin korunması ile ilgili talepler, boşanma ve ayrılık davaları, nafaka davaları, mal rejimine ilişkin uyuşmazlıklar, soy bağına ilişkin uyuşmazlıklar, evlat edinme, velayet ve vesayete ilişkin davalar olarak sıralanabilir (Çiftçi, 2007:174).

Aile mahkemelerinde diğer mahkemelerde ki gibi bir hakim, bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar personel bulunması kanunda belirtilmiş; diğer mahkemelerden farklı olarak aile mahkemelerine psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı olarak belirtilen aile mahkemesi uzmanlarının bulunması gerekliliği kabul edilmiştir. (AMK, 2003:madde 2-5). Aileye ilişkin meselelerin çözümünde, aileyi tek başına değil içinde yaşadığı toplumsal sistemin bir parçası olarak, bütünüyle ele almak gerekir. Bu nedenle hâkime, bu bütüne yönelik muhakemesinde, aileyi değişen toplum yapısı içinde ele alabilecek uzmanların yardımı öngörülmüştür (Kadioğlu, 2007:29). Bu uzmanların Adalet Bakanlığı’na kadrolu ve sürekli olarak atanmaları kabul edilmiş, uzmanların evli, çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olması gibi nitelikler zorunlu olmamakla birlikte tercih sebebi olarak belirtilmiştir. Aile mahkemelerinde bulunması gereken bu uzmanlar birbirlerine alternatif değildir, her mahkemede psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı olmak üzere üç uzmanında bulunması gerekir (Tercan, 2003:29). 4787 sayılı AMK ile mahkeme bünyesinde uzmanların görevlendirileceği hususu düzenlenmiş ancak bu uzmanların hukuk yargılaması içindeki statüleri hakkında herhangi bir açıklama yer almamıştır. (Temel, 2007:20).

Türkiye’de bulunan pedagoji bölümleri 2547 Sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1982 yılından sonra Yüksek Öğretim Kurumları’ na bağlı üniversitelerde kapatılmıştır. Adli sistemdeki pedagog ihtiyacı 2006 yılı öncesindeki açıktan atamalarda çeşitli öğretmenlik bölümü mezunlarından da karşılanmıştır. 2006 yılından sonra ise sadece

“eğitim programcılığı ve oğretimi bölümü” mezunlarından ve “psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü” mezunlarından karşılanmaktadır (Atamtürk, 2010:12).

Aile mahkemeleri kurulmadan önce asliye hukuk mahkemeleri diğer hukuk davaları ile birlikte aile hukukundan doğan uyuşmazlıklara da bakmakta; bu genel durum mahkemelerin aile hukukunda beklenen işlevi yerine getirmesine engel olmaktadır. Bu mahkemelerde uyuşmazlıkların üzümünde ve dava sonucu doğacak olumsuz sonuçları asgariye indirme konusunda yardımcı olacak aile mahkemesi uzmanları bulunmamaktadır. Aile mahkemelerinin kurulması ve mahkeme kadrosuna atanan psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacılar ile sorunların zmne yönelik koruyucu, sosyal ve eğitici önlemler alınması sağlanmış, aile hukukunda uzmanlaşma ile ağdaş hukuk seviyesine bir adım daha yaklaşılmıştır (Arslan, 2010;189).

Aile mahkemesi bünyesinde bulunan psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı; aile hukukundan doğan dava ve işleri, taraflar arasında karşılıklı saygı, sevgi ve hoşgörünün korunması ilkesinin gözeterek, eşlerin ve çocukların karşı karşıya oldukları sorunların sulh yoluyla üzümünü sağlamaya çalışacaktır. Böylece yargılama görevi ile birlikte toplumun temel taşı olan ailenin korunmasına yönelik koruyucu, eğitici ve sosyal önlemler alma gibi önemli işlevleri yerine getirmesi planlanmıştır (Baktır, 2003:36-37).

Aile mahkemesinde bulunan uzmanların görevleri; mahkemenin gerekli gördüğü konular hakkında davanın esasına girilmeden önce ve daha sırasında taraflar hakkında inceleme yapmak, gerekli durumlarda duruşma salonunda bulunmak ve istenilen konu hakkında görüş bildirmektir. Mahkemede bulunan uzmanlar görevlendirildikleri dosya kapsamında istenilen konular hakkında görüş bildirirken, taraflar, çocuklar, akrabalar, komşular, okul yöneticileri, oğretmenler ve varsa ilgili kişilerle görüşerek; yaşanılan evre, konut durumu, ekonomik ve sosyal koşullar hakkında gerekli incelemeleri yaparak bilgi edinmek ve bu bilgileri değerlendirerek kanaatini belirten rapor hazırlamaktır (Bilge, Sayan ve Kabakçı, 2009:21).

Aile mahkemesi hakimi, bulunan uzmanlardan hangi konularda ne şekilde yararlanacağını her davanın oluş ve özelliklerine göre kendisi takdir edecektir. Görüş ve düşünce alınması gereken veya inceleme yapılması, gereken konularda tedbirlerin alınmasında, bunların takip ve yerine getirilmesinde mahkemenin uzmanlarında birini ya da birkaçını görevlendirir (Aras, 2006:105).

Uzmanlar görevlendirildikleri konularda, yargılama sırasında, kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili olarak araştırma ve inceleme yaparak sonucu mahkemeye bildireceklerdir. Bu bildirim usulen yazılı olması gerekmektedir. Bununla birlikte, dava konusu uyuşmazlığın daha iyi anlaşılması bağlamında uzmanların duruşmada dinlenmesinin gerekli görülmesi halinde, uzmanın görüş ve önerileri beyanları zapta geçirilmek suretiyle şifahi olarak da alınabilir (Temel, 2007:27).

Çocuk Mahkemeleri ve Aile Mahkemeleri Dışında Pedagogların Görevlendirildiği Diğer Durumlar:

Aile ve çocuk mahkemelerinde çalışan sosyal çalışma görevlileri kadrolarının bulunduğu mahkeme dışında diğer ceza mahkemelerinde, savcılıklarda, adli görüşme odalarında ve çocuk teslimlerinde görevlendirilebilirler.

Ceza mahkemelerinde ve savcılıklarda yaşı küçük mağdurun ve sanığın ifadeleri alınmadan önce çocuğu bilgilendirmek, ifadesi alınırken sorulan soruları anlamasına ve cevaplamasına yardımcı olmak, duruşma ortamında çocuğun görüşlerini ifade etmesini engelleyecek etmenlere karşı önlem almak için bulunurlar (Sosyal Çalışma Görevlileri El Kitabı, 2014: 285).

Sosyal çalışma görevlilerinin çalıştıkları adliyelerde adli görüşme odaları bulunuyorsa mahkemelerden ve savcılıklardan yönlendirilen dosyalarda çocuk veya yetişkinlerle, kişilerin yaşlarına ve buldukları duruma uygun şekilde ifadesinin alınması için adli görüşme odasında adli görüşmeci olarak bulunurlar (Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği).

İcra müdürlükleri tarafından çocuk ve ebeveynleri arasında şahsi ilişki kurulması sırasında bulunan uzmanlar çocuk ve ebeveyn ile görüşerek tarafları sürece hazırlamak, çocuğun teslimin uygun koşulların oluşmasını sağlamak, teslim sırasında gözlemlerini tutanakta yer almasını sağlamakla görevlidir. (Sosyal Çalışma Görevlileri El Kitabı, 2014:286)

2.3. İlgili Araştırmalar

Adli sistemde yer alan psikolojik danışma ve rehberlik bölümü mezunu pedagoglar ile ilgili olarak ülkemizde yapılan çalışmalar için literatüre baktığımızda bu konu ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum çalışmanın özgünlüğüne ve bu konuyu seçerken alana ilişkin katkısına yönelik zemin

oluşturmaktadır. Bu bölümde literatürde adli sistemde yer alan psikolog, pedagoğ ve sosyal hizmet uzmanları ile ilgili olarak farklı değişkenler temel alınarak yapılan araştırmalar ve yurt dışında sosyal çalışmacılar ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Çocuk mağdurlarla görüşen adli görüşmecilerin yaşadıkları ikincil travmatik stresin (STS) arkadaşları, aileleri ve çocukları ile olan ilişkilerine etkisinin araştırıldığı Brady, Fansleher ve Zedaker (2019) tarafından yapılan çalışmada; ikincil travmatik stresin kişiye bağlı seviyesi, görüşmecinin cinsiyetine, travma tarihine ve iş dışındaki aile üyeleriyle sosyalleşme sıklığına bağlı olduğu belirlenmiştir. İkincil travmatik stresin ebeveynlik durumu ve adli çocuk görüşmesi sayısı ile anlamlı şekilde ilişkili bulunmamıştır. Çocuklarıyla ilişkilerinde en az bir olumsuz etkisinin olduğu, en yaygın olumsuz temaların, fiziksel ve duygusal olarak geri çekilme, başkalarına duyulan güvensizliğin ve aşırı korumacı davranışların artması olduğu bulunmuştur. Çocuk istismarı araştırmacılarının çalışmaları, sosyal anlamda iç ve dış kaynaklardan gelen desteğin ikincil travmatik stres için önemli hafifletici etkilere sahip olduğu belirlenmiştir.

Sosyal çalışmacıların velayet önerilerinde ebeveyn iletişimi, çocuğun cinsiyeti ve çocuğun isteğinin etkileri üzerine Nouman, Enosh ve Niselbaum-Atzur (2016) tarafından 20 İsraili sosyal çalışmacı ile yapılan çalışmada ebeveynler arası iletişimin sosyal çalışmacının kararında önemli rol oynadığı, ebeveynler arası eksik iletişimin ebeveynin cinsiyetine göre velayet verme, velayeti babadan ziyade anneye verme eğilimine yol açtığı, iyi bir iletişimin ortak velayet olasılığını artırsa da velayetin anneye verilmesinin tercih edildiği, çocukların istekleri anne yönünde olduğu zaman dikkate alındığı, baba isteğinin dikkate alınmadığı, çocuğun cinsiyetinin sosyal çalışmacıların velayet önerisini etkilemediği görülmüş, sosyal normların sosyal çalışmacıların kararını etkilediği üzerinde durulmuştur.

Çocuk istismarı ile uğraşan çocuk koruma çalışanlarının ikincil travmatizasyonuna yönelik Dagan, Ben-Porat ve Itzhaky (2016) tarafından yapılan çalışmada çocuk koruma alanında çalışmanın yanı sıra tecrübe gibi kişisel kaynakların, sosyal destek, denetim etkinliği ve rol stresi gibi sosyal ve örgütsel ortamların ikincil travmatizasyona katkısı incelenmiştir. Araştırma sonunda ustalık seviyelerinin ve yılların, iş tecrübesinin ikincil travmatizasyona olumsuz katkısının olduğu, çocuklarda kötü muamele, travma öyküsü ve üstlenilen rol stresinin ikincil travmatizasyona olumlu

katkısının olduğunu göstermiştir. Sosyal destek ve denetimin etkinliğinin önemli bir katkısı bulunmamıştır.

Avustralya’da adli sosyal çalışmacılara uzman sosyal hizmet eğitimi uygulanmasına yönelik Sheehan (2016) tarafından yapılan çalışmada adli sosyal çalışmacıların çalışmalarda pratik yapmalarını desteklemek için sosyal hizmet eğitimine olan ihtiyaçları ile birlikte belirli programlardaki deneyimlerini araştırmak için yapılan eğitimin sonunda adli sosyal çalışmacıların çocuk koruma, sakatlık, uyuşturucu ve alkol hizmetleri ile rahatsız edici davranışlar, toplumu ve bireysel ihtiyaçları dengelemek, psikolojik bozukluklar ve aile sistemleri arasındaki bağlantıları anlamaları beklenmektedir. Sosyal çalışmacıların eğitim sonrası değerlendirmelerinde eğitimin uygulama ortamına adaptasyonu sağladığı, akıl sağlığının adalet sistemi üzerindeki etkilerine farkındalığı sağladığı, üretken yetenekleri geliştirdiği ve çekişmeli alanlarda çalışırken karşıt ihtiyaçları ve kaygıları dengeleyecek şeyle ilişki kurmaları konusunda kolaylık sağladığı bildirilmiştir.

Mesleklerarası ortamlarda sosyal çalışmacılara sunulan zorlukları ve fırsatları araştırmak için Sweifach (2015) tarafından yapılan araştırmada sosyal çalışmacıların farklı meslek grupları ile bir arada olduğu ve sosyal hizmetlerin baskın meslek olmadığı okullar, hastaneler, hapisaneler, toplum merkezleri, bakım evleri ve dini kuruluşlarda meslekler arası mesleki beceri, değer ve bilgiyi harmanlamanın önemine değinilmiştir. Çalışmada meslekler arası ortamlarda sosyal çalışmacılar konusundaki algıları meslekler arası ortamda çalışan profesyoneller tarafından incelenmiştir. Çalışmanın sonucu sosyal çalışmacılara değer verildiğini, sosyal çalışmacıların karar vermede yer aldıklarını, yeteneklerine saygı duyulduğunu ve bilgi, bağımsızlık, iş deneyimi konusunda tatmin olduklarını göstermiştir.

Kılıç (2013) aile mahkemesinde çalışan psikolog, pedagoğ ve sosyal hizmet uzmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyacını belirlemek amacıyla 9 aile mahkemesi uzmanıyla yaptığı nitel çalışmada katılımcıların hizmet içi eğitimlerin içeriğini, sayısını ve süresini yetersiz buldukları, boşanma, velayet, görüşme teknikleri ve alandaki gelişmeler gibi konularda eğitime ihtiyaç duydukları ve göreve yeni başlayanların eğitime olan ihtiyaçları ile ilgili görüşler belirlenmiştir.

Atamtürk (2010) “Aile Mahkemeleri Uygulamalarında Yaşanan Sorunların Aile Mahkemesi Uzmanlarının Tükenmişlik Düzeylerine ve İş Doyumlarına Etkisi” adlı

çalışmasında Türkiye’de aile mahkemelerinde çalışan 131 aile mahkemesi uzmanına ulaşılmış, aile mahkemesi uzmanlarının sosyodemografik özelliklerinin tükenmişlik düzeylerine ve iş doyumlarına etkisinin genel anlamda olmadığı; bununla beraber uygulamada yaşanan sorunların tükenmişlik düzeylerine ve iş doyumlarına olumsuz yönde güçlü bir etkisinin olduğu saptanmıştır.

Bilge ve arkadaşlarının (2009) “Aile Mahkemesi Uzmanlarının Meslek Doyumları, Yaşam Doyumları ve İlişkilere Yönelik İnançlarının İncelenmesi” adlı çalışmalarında 86 psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve pedagoğun meslek ve yaşam doyumları, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançları incelenmiş; uzmanların meslek ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin anlamlı ve yüksek olduğu belirlenmiş, uzmanların ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarının alan, medeni durum ve cinsiyet açısından karşılaştırılmasında yalnızca erkeklerin lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Kömüryakan (2005) “Sosyal Hizmet Uzmanlarının Aile Mahkemelerine İlişkin Bilgi, Görüş ve Değerlendirmeleri” adlı çalışmasında Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü merkez ve Ankara taşra teşkilatında çalışan 106 sosyal hizmet uzmanının soru kağıtları kullanılarak bilgi, görüş ve değerlendirmeleri alınmış, çalışma sonucunda; sosyal hizmet uzmanlarının aile mahkemeleri yasasıyla ilgili olarak; aile mahkemelerinde çalışan meslek elemanları, hakimlerde ve uzmanlarda aranacak özellikler, aile mahkemeleri dava kapsamı, işleyişi hakkındaki bilgi düzeylerinin %60 civarında olduğu bulunmuştur.

Bozkaya (1989) “Eğitim ve Sağlık Alanında Çalışan Psikologların Mesleki Sorunları” adlı çalışmasında anket formu ile 325 psikoloğa ulaşılmış, eğitim ve sağlık alanında çalışan psikologların mezuniyet sonrası eğitim durumları, diğer personelden gördükleri mesleki kabul, mesleki doyum durumlarına ilişkin bulgular arasında anlamlı farklılık bulunmadığı, mesleki görev ve yetki tanımlarına ilişkin yönetmelikler, mesleki verimlerine etki yapan etkenler, yeniden meslek seçme eğilimine ilişkin bulgular arasında anlamlı farklılıklar olduğu, bazı mesleki sorun ve koşullar arasında farklılık olmakla beraber her iki alanda da çalışan psikologların yeterli mesleki kabul ve çalışma koşullarına sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Katrinli ve Alpay (1986) “Endüstri Psikologlarının İşletmelerdeki Yeri ve Önemi: Türkiye Uygulaması” adlı çalışmalarında, endüstri psikologlarının görevleri, fonksiyonları, eğitimleri ve örgütlerdeki yerleri açısından gelişmelerini inceleyerek

Türkiye’ de endüstri psikologlarına yönelik algıların belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda kuruluşlarda endüstri psikoloğunun fonksiyon, eğitim ve örgütteki yeri açısından tanınmadığı ve örgütleri endüstri psikoloğunun fonksiyonları ile ilgili görevleri personel yöneticisine yaptırdıkları sonucuna ulaşmışlardır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcılar, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma alanları hakkındaki görüşlerinin belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmada betimlemeye dayalı niteliksel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılarak, algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik sürecin izlendiği araştırmalar” olarak tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011:39).

Nitel araştırmalar insanların deneyimlerini yorumlamalarıyla ve deneyimlerine yükledikleri anlamlarla ilgilenirler (Merriam, 2013:14). Nitel araştırmacılar verilerini davranış gözleme, görüşme ve doküman inceleme yöntemleriyle toplarlar. Nitel araştırmalarda veri toplarken başka araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama araçları yerine araştırmacılar tarafından açık uçlu sorular kullanılarak oluşturulan veri toplama araçları kullanılabilir. Elde edilen veriler kategoriler ve temalar halinde organize edilerek anlamlandırmaya çalışılır (Creswell, 2013:45). Bu çalışmada veriler görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir.

Nitel araştırmalarla ilgili anlatı araştırması, fenomenoloji, kuram oluşturma, etnografi ve durum çalışması olmak üzere beş yaklaşım belirtilmektedir. Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji yaklaşımı kullanılmıştır. Fenomenoloji yaklaşımlarında bireylerin bir olguyla ilgili yaşantıları, algıları ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarma amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmada Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma alanlarına ilişkin bakış açıları ve deneyimleri konusunda bilgi edinmek için veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş ya da görüşme sırasında ortaya çıkan konulara göre yeni soruların sorulabildiği bir

görüşme yöntemi olarak nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir veri toplama yöntemidir (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2013:113). Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi elde edileceği ve zengin veri kaynağına ulaşılabileceği düşünülmüştür.

3.2. Katılımcılar

Bu araştırmada katılımcılar amaçlı örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme yoluyla çalışmanın amacı doğrultusundan zengin bilgi kaynakları seçilerek derinlemesine araştırma yapılması sağlanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008:78). Nitel araştırma, doğası gereği esneklik ve bu esneklik araştırma sürecinin her aşaması için söz konusudur. Araştırmada örnekleme yöntemi seçilirken birden fazla örnekleme yöntemi birlikte kullanılabilir ya da araştırmanın herhangi bir aşamasında başka örnekleme yöntemleri seçilebilir. Çalışılan durumla ilgili zengin ve derinlemesine bilgiye ulaşma amacıyla, gerekçeleri açık bir biçimde sunulduğunda, nitel araştırmanın her aşamasında örneklem seçme ve belirleme kararları yeniden gözden geçirilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:114).

Araştırmada katılımcıları belirlemek için kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleminin mantığında zincirleme ulaşım prensibi vardır. Araştırmacı hedef evrenden bir veya az sayıda katılımcı belirler. Araştırmacı belirlenen katılımcı ile çalışmasını gerçekleştirirken, katılımcılara bildikleri ve çalışmaya katılmaya istekli olabilecek diğer kişilerin isimlerini sorar. Bu şekilde katılımcı sayısının artması söz konusudur (Güler, Halıcıoğlu, Taşgın, 2013:93).

Bu çalışmada, araştırmacı katılımcıları belirlerken adliyelerde çalışan pedagoğlara telefonla ulaşmış, pedagoğların mezuniyet durumları ile ilgili bilgi alarak psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoğlara ulaşmaya çalışmış ve her görüşmede ulaşabileceği diğer kişiler ile ilgili bilgi almıştır.

Telefonla yapılan görüşmelerde pedagoğlara araştırmayla ilgili bilgi verilmiş ve görüşmelerin internet üzerinden görüntülü görüşme yapılarak kayıt altına alınacağı belirtildikten sonra çalışmaya katılıp katılmayacakları sorulmuştur. Araştırmaya katılmayı kabul eden pedagoğların cep telefonu bilgileri alındıktan sonra görüşme yapmak için iletişime geçilmiştir. İlk görüşmede araştırmaya katılmayı kabul eden bazı pedagoğlar görüntülü görüşme yapmayı kabul etmemiş ve sadece dört pedagoğ ile internet üzerinden görüntülü görüşme yapılmıştır. Çalışmaya katılan sekiz psikolojik

danışma ve rehberlik mezunu pedagog ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Bu şekilde çalışma on iki katılımcı ile tamamlanmıştır. Araştırmaya dahil olan katılımcılara P-1'den P-12'ye kadar kod numaralar verilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1.
Araştırmaya Katılan Pedagoğlara Ait Bilgiler

<i>Katılımcı</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Mezun Olduğu Üniversite</i>	<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>Çalıştığı Mahkeme</i>	<i>Kurum Deneyimi</i>	<i>Başka Kurum Deneyimi</i>
P-1	Erkek	Çukurova	Yüksek Lisans	Çocuk	7	Milli Eğitim
P-2	Kadın	Erciyes	Yüksek Lisans(devam)	Çocuk	2	Yok
P-3	Kadın	Gazi	Lisans	Aile	3	Milli Eğitim
P-4	Erkek	Karadeniz Teknik	Lisans	Çocuk	2	Milli Eğitim
P-5	Erkek	Selçuk	Lisans	Aile	5	Özel Sektör/Dershane
P-6	Erkek	Mersin	Yüksek Lisans(devam)	Aile	2	Yok
P-7	Erkek	Çukurova	Lisans	Çocuk	7	Milli Eğitim
P-8	Kadın	Ege	Yüksek Lisans	Çocuk	4	Yok
P-9	Kadın	Dokuz Eylül	Yüksek Lisans	Aile	9	Yok
P-10	Erkek	Giresun	Lisans	Aile	2	Yok
P-11	Erkek	Ege	Doktora(devam)	Aile	9	Yok
P-12	Kadın	Ege.	Yüksek Lisans(devam)	Aile	9	Özel Sektör/Özel Eğitim

Araştırmaya katılan pedagoğların beşi kadın, yedisi erkektir. Pedagoğların beşi lisans mezunu, üçü yüksek lisans mezunudur. Pedagoğların üçü yüksek lisans öğrencisi olarak ve biri doktora öğrencisi olarak eğitim sürecine devam etmektedir. Pedagoğların altısının ilk atandıkları kurum Adalet Bakanlığı iken geri kalan altısının Milli Eğitim Bakanlığı, dersane ve özel eğitimde iş deneyimleri bulunmaktadır. Pedagoğların Adalet Bakanlığı'nda deneyim süreleri iki ile dokuz yıl arasında değişmekte ve beşi çocuk mahkemesinde, yedisi aile mahkemesinde görev yapmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, benzer konulara yönelme yoluyla farklı insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011:122). Görüşmeci önceden hazırladığı konuya sadık kalarak, önceden hazırladığı soruları sorma ve gerekli gördüğü durumlarda ek sorular sorabilme özgürlüğüne sahiptir. Görüşmeci, görüşme sırasında soruların yapısını ve sırasını değiştirebilir, bazı soruları birleştirebilir ya da atlayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:122).

Araştırmacı tarafından görüşme formu hazırlanırken üç psikolojik danışma ve rehberlik öğrencisi ile görüşme yapılarak Adalet Bakanlığı'nda çalışma alanına ilişkin merak ettikleri konular hakkında bilgi alınmış ve görüşme içeriği konusunda altı uzmanın görüşü alınarak kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda on beş sorudan oluşan taslak görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formundaki soruların anlaşılabilirliğini ve araştırma amacına uygunluğunu belirlemek amacıyla bir pedagog ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmenin sonrasında iki uzman görüşüne başvurulmuş, değerlendirme sonucunda görüşme formunda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Yapılan pilot uygulama sonucunda herhangi bir değişikliğe gidilmediğinden görüşme araştırma verilerine dahil edilmiştir.

Görüşme formunda yer alan sorular aşağıda belirtilmiştir.

1. Adalet Bakanlığı'nda çalışmaya karar verdiğiniz zamana ilişkin neler söylersiniz, nasıl karar verdiniz?
2. Adalet Bakanlığı'nda çalışmaya başlamadan önce seçiminizi etkileyen süreçler nelerdi? Çalışma alanı hakkında bilgiye nasıl ulaştınız?
3. Adalet Bakanlığı'nda yaptığınız işi nasıl değerlendiriyorsunuz?
4. Özlük haklarınız, maaşınız, terfi imkanlarınız hakkında neler söylersiniz?
5. Adalet Bakanlığı'nda yaptığınız işi düşündüğünüzde aldığınız eğitimi eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Hizmet içi eğitimlerle kendiniz geliştirme imkanınız oluyor mu?
6. Adalet Bakanlığı'ndaki deneyiminizi düşündüğünüzde PDR lisans programlarının içeriklerini belirlemeye yönelik bir ekibin içinde olsanız sizden katkı isteseler ne söylersiniz?
7. Rehberlik ve psikolojik danışma veya meslek etiğini düşündüğünüzde kurumda çalışırken etiği uygulamakta zorlandığınız olaylar var mı?
8. Görevinizi yaparken kendinizi çaresiz hissettiğiniz, zorlandığınız, kişisel, sosyal ve mesleki yaşantınız oldu mu?
9. PDR mezunları olarak adliyelerde pedagog kadrosunda çalışanların işlerini daha iyi yapmak için ihtiyaç duydukları şeyler nelerdir?

10. Lisans öğrencilerine Adalet Bakanlığı'nda bu kadroyu tanıtan bir kişi olduğunuzda burada çalışmayı isteyen öğrenciler size soru sorsalar "Bu alanı seçmeli miyiz?" sorusunu ne dersiniz?
11. Adalet Bakanlığı dışında başka bir yerde çalışsam nasıl olurdu diye düşündüğünüz zaman oldu mu?
12. Adalet Bakanlığı'nda psikolojik danışman olarak değil pedagoğ unvanı ile çalışabiliyoruz. Bu konuda neler söylemek istersiniz?
13. Kurumda çalışan diğer personelle iletişiminiz nasıl, onların yaptığınız işe ilişkin tutumlarından söz eder misiniz?
14. Çok özele girmeden, etik standartları bozmadan meslek yaşantınız boyunca, ilginç dediğiniz, unutamadığınız bir anınızı anlatır mısınız?
15. Siz bu çalışmayı yürütüyor olsaydınız başka ne sorardınız?

3.4. Görüşmelerin Yapılması Ve Verilerin Toplanması

Araştırma için Adalet Bakanlığı'ndan görüşmeye katılacak pedagoğlar için gerekli izinlerin (bkz. Ek-1 ve Ek-2) alınmasının ardından çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul olan pedagoğlar ile 19.10.2018-10.12.2018 tarihleri arasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan on iki pedagoğdan sekizi ile yüz yüze, dördü ile skype programı aracılığıyla görüntülü görüşme yapılmıştır.

Görüşmelerin tümü araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin giriş bölümünde araştırmacı katılımcılara kendisini tanıtmış ve araştırmanın amacı hakkında bilgi vererek görüşmeye başlamıştır. Pedagoğların gönüllü katılımları ile ilgili sözlü onayları alınmış, veri kaybını önlemek ve cevapların doğru aktarılmasını sağlamak amacıyla görüşmelerde ses kaydı alınmış ve pedagoğlar bu konuda bilgilendirilmiştir. Gizlilik konusunda pedagoğlardan alınan bilgilere yer verilirken kod numaralar verileceği ve kimlik bilgilerine çalışmada yer verilmeyeceği belirtilmiştir.

Görüşme sürecinde sorular görüşme formunda belirtilen sıra ile sorulmuştur ancak görüşme sırasında katılımcılar sorunun cevabı ile birlikte başka sorulara ilişkin bilgi vermişlerse ilgili soruya gelindiğinde katılımcıya eklemek istediği bir şey olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Yapılan görüşmelerin süreleri 22 dakika ile 43 dakika arasında değişiklik göstermektedir. Bütün görüşme sürelerinin ortalaması 31 dakika

olarak hesaplanmıştır. Yapılan görüşmeler sonrasında ses kayıtları her katılımcı için oluşturulan klasörlere aktarılmış ve verilen dökümleri yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, verilerin anlamını dışarıya aktarma, insanların ne söylediğini ve araştırmacının ne gördüğünü birleştirme, verilere anlam verme sürecidir (Merriam, 2013:167). Nitel araştırmalarda amaç toplanan verileri nicel araştırmalardaki gibi sayılarla ifade etmek değil, daha çok araştırma konusunu ve sorusunu gerçekçi ve betimleyici şekilde okuyucuya sunmaktır. Bu yüzden nitel araştırmada katılımcılara, araştırmaya konu olan durumla ilgili daha önceden belirlenmiş olan soruların yöneltmesi, katılımcıların görüş ve düşüncelerinin doğrudan sunulması son derece önemlidir. Ayrıca toplanan verilerden doğrudan alıntılar yaparak okuyuculara sunulması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu araştırmada pedagoğlarla tamamlanan on iki görüşme kayıt altına alınmış, her bir katılımcı için klasör oluşturulmuş ve kayıtlar bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra ses kaydına alınmış görüşmeler Microsoft Office Word programında konuşmalarda değişiklik yapılmadan yazıya dökülmüştür. Kayıtların dökümleri ses kayıtları tekrar dinlenerek kontrol edilmiş ve eksiklikler giderilmiştir. Ses kayıtlarının yazıya dökümünden sonra yüz yirmi sayfa veri elde edilmiştir.

Pedagoğlar ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenerek yorumlanır. Veriler araştırma sorularına göre ya da gözlem ve görüşme sürecinde ki boyutlar dikkate alınarak sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmada elde edilen verilere, kategoriler ve temaları oluşturacak ortaklaşmaların keşfedilmesi için yapılan çalışmanın amacına uygun açık kodlama yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem, genellikle veriler toplanır toplanmaz elde edilen metnin satır satır okunmasıyla gerçekleştirilir. Araştırma verileri kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bölümlere ayrılır, yani araştırmacı tarafından kodlanır. Verilerin kodlama sürecinde araştırmacı, verilerin anlamlı bütünler halinde nasıl bölümlere ayrılacağını, ayrılan bu bölümlere nasıl bir kod verileceğini ve bu farklı bölümlerde yer alan verilerin benzer kodlarla düzenlenip düzenlenmeyeceğini dikkate almak zorundadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Nitel verilerin yorumlanması, elde edilen bilgilerin anlamlandırılması bakımından önem taşımaktadır. Dolayısıyla söz edilen bulgular arasında ilişkiler kurularak ve bu bulgulardan anlam çıkartılarak sunulmuş, betimleme ve bulguları sunma süreci tamamlanmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerlik araştırmacının ilgilendiği konuyu tarafsız gözlemesi ve ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesi ile ilişkilidir. Üzerinde çalışılan konuyu bütün olarak incelemesi ve verileri teyit etmesine yardımcı ek yöntemler kullanılması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada geçerliği sağlamak için analiz sonucu elde edilen kavramlar başka uzman tarafından kontrol edilmiş, bulgular katılımcı söylemleri ile desteklenmiş ve bu amaçla katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Görüşmelerde ses kaydı alınmış, kayıtlar herhangi bir değişiklik yapılmadan yazıya dökülmüş ve analiz edilmiş ayrıca kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla görüşme formu geliştirilirken psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinden ve uzmanlardan görüş alınmıştır.

Nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamak için araştırma sürecindeki aşamalar ve yaklaşımlar konusunda bilgi vermek önemli bir önlemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada güvenilirliği sağlamak adına katılımcılar hakkında bilgi verilmiş, veri toplama ve analiz süreci ile ilgili açıklamalar yapılmış, görüşme dökümlerinin hepsi analiz edilmiş, araştırmada elde edilen bulgular tez danışmanı, psikolojik danışma ve rehberlik alanında bir öğretim üyesi ile görüşmeler yapılarak teyit edilmiş, farklı konularda görüş birliğine varılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde yapılan betimsel analiz sonucunda, psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma koşulları ve görev tanımlarına ilişkin görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri cevapların analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, görüşme formunda yer alan soru sırasında göre sunulmuştur.

Adalet Bakanlığını Tercih Sebepleri

Bu kategori “Adalet Bakanlığı’nda çalışmaya karar verdiğiniz zamana ilişkin neler söylersiniz ve seçiminizi etkileyen süreçler nelerdi?” sorusundan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Tablo 2.
Adalet Bakanlığını Tercih Etme Sebepleri

Kategoriler		Frekans
<i>Kişisel Gelişim</i>	<i>Adalet Alanında Kendini Geliştirme/Aktif Çalışma</i>	<i>3</i>
	<i>Atamada Kolaylık</i>	<i>1</i>
<i>Mesleki Kariyer</i>	<i>Sosyal Statü</i>	<i>2</i>
	<i>Tesadüf</i>	<i>1</i>
<i>Diğer</i>	<i>Arkadaş Tavsiyesi</i>	<i>1</i>
	<i>Mecburiyet</i>	<i>1</i>
	<i>Çalışma Ortamındaki Zorluklar, Sorunlar, Arayış</i>	<i>2</i>
	<i>Hayatında Farklılık-Değişiklik Yaratma</i>	<i>1</i>

Katılımcıların Adalet Bakanlığı’nı tercih sebepleri ile ilgili görüşlerinin analizine ilişkin bulgular Tablo 2’de yer almaktadır. Araştırmaya katılan pedagogların yarısı kişisel gelişim ve mesleki kariyer için Adalet Bakanlığını tercih ederken, geri kalan personel ise diğer seçenekte belirtilen tesadüf, arkadaş tavsiyesi gibi nedenlerden dolayı seçim yapmıştır. Kişisel gelişim ve mesleki kariyer kategorisi içerisinde en fazla dile getirilen konu adalet alanında kendini geliştirme ve aktif çalışma olurken, diğer kategoride ise çalışma ortamındaki sorunlar, zorluklar ve arayış seçeneği olmuştur.

Katılımcıların adalet alanında kendini geliştirme, çalışma ortamındaki sorunlar, sosyal statü, atamada kolaylık, mecburiyete ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-1: “Milli Eğitim Bakanlığı’na göre daha aktif çalışacağımı düşündüğüm için aslında bu kararı verdim. Daha fazla vaka görme ya da daha fazla danışan görme ihtimali beni Adalet Bakanlığı’nda çalışmaya iten sebepti. O zaman hatırladığım ana neden buydu. Daha aktif olacağımı düşündüğüm bir şey, daha değişken durumları görebileceğim bir yer olarak düşündüğüm için bakanlığı tercih ettim.”

P-12: “ Adalet Bakanlığı içinde bir şeyler yapabileceğimi düşündüm o şekilde başvurduğumda milli eğitime dair çok fazla kısıtlamalar oluyordu çünkü. Burada kendimi daha iyi ifade edebileceğimi düşündüğüm için burayı seçtim.”

P-4: “Milli Eğitim’de çalışıyordum aslında bir buçuk yıldan beri görevliydim Urfa’nın Harran ilçesinde bir köydeydim imkanlar çok kısıtlıydı ve bu imkanlar daha önce alışık olmadığım bir sosyoekonomik durum ve hayat tarzı olduğu için beni zorladı... Adalet Bakanlığı’nı tercih etmemim sebebi aslında oradaki çalışma koşullarının yetersiz olması, beni zorlaması ve sosyal hayatın bana hitap etmemesi büyük bir etken oldu...”

P-2: “Ya ilk olarak tabii ki biz ilk üniversiteye başladığımız zaman hep öğretmenlik vardı kafamızda sadece okulda çalışabiliyoruz gibi bir ima vardı ama daha sonra hiç kendimi böyle öğretmen olarak görememiştik ben öğretmen olmamalıyım tarzında bir kafa yapısı vardı ya ben gidip okullarda oturamam diye düşünüyordum zaten hep aklımda da Adalet Bakanlığında çalışanları duymuştum bilmiyorum ama bana biraz statü daha yüksek gibi geliyor farklı bir konumda olduklarını düşünüyorum.”

P-10: “..öğretmenlik olayları biraz daha doğu 6 yıl gibi işler içine girince bende P3’ten atanmayı kafama koydum çünkü 2 yılda bir yapıyordu tam o zamana denk geldi aynı zamanda diğer branşlara göre daha kolaydı birinci bölümüm daha iyi olduğunu düşündüm zaten p3ten giriliyordu Adalet Bakanlığı’nı Bu yüzden tercih ettim.”

P-5: “Milli Eğitim Bakanlığı’nda 40 yaş sınırı vardı ben 40 yaşını geçmiştim o sırada Adalet Bakanlığı’ da pedagog ilanı verdi...yeni öğretmenlik mezunu arkadaşlarımızın çoğu Milli Eğitim’e gitmişti ortalık bir boşluk vardı zaten 50 kişilik kadroya 52 kişi başvurmuştu benim tahminime göre zaten 10-15 kişisi Milli Eğitim’de öğretmendi çok şaşırtıcı bir durum oldu ben aradan sıyrıldım gibi bir durum oldu ilginç bir tesadüf oldu o ana denk gelmesi gerçekte aslında gönülde Milli Eğitim vardı gerçek mesleğin ve

yıllarca 20 yıl öğretmenlik yapmış biri olarak fakat Milli Eğitim beni almayınca Adalet Bakanlığı'nda böyle bir şansım oldu kismetmiş diyelim ama çok mutluyum”

İşe İlişkin Değerlendirmeler

Bu kategori “Adalet Bakanlığı’nda yaptığınız işi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusundan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Tablo 3.
İşe İlişkin Değerlendirme

<i>Kategori</i>	<i>Frekans</i>
<i>İş Tanımının Net Olması</i>	10
<i>Önceliklerin Belli Olması</i>	11
<i>Yapılan Faaliyetlerin Amaçlara Uygun Olması</i>	10
<i>Engellere Karşı Kurumsal Tedbir Alınması</i>	6

Katılımcıların Adalet Bakanlığı’nda yaptıkları işi değerlendirmeleri ile ilgili görüşlerinin analizine ilişkin bulgular Tablo.3’te yer almaktadır. Tablo 3’te belirtildiği üzere araştırmaya katılan pedagogların; 10’u iş tanımlarının net olduğunu, 11’i kurumsal önceliklerinin belli olduğunu, 10’u yapılan faaliyetlerin amaca uygun olduğunu, 6’sı ise iş sürecinde karşılaşılan engel ve risklere karşı kurumsal tedbir alındığını belirtmiştir.

Katılımcıların adalet alanında iş süreci ile ilgili değerlendirmeleri kategorisinde yer alan bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-1: “dediğim gibi ilk beş sene aile mahkemesindeydim orada velayet üzerine, evlat edinme üzerine, vasilik davalarına genel baktığımız davalar bunlardı. Çoğunluğu yüzde doksana yakını boşanma davaları olmakla birlikte vasilik davaları ve evlat edinme davaları da vardı. Onlarla alakalı raporlar hazırlayıp görüşmeler yaptık. Nadirde olsa ailelerin çok tercih etmediği bir şeyde olsa boşanma öncesinde aile rehberliği, boşanma sonrasında yine ebeveyn rehberliği danışmanlığı yaptığımız oldu ama bunlar oranlarsak yüzde on bile değildir. Daha çok raporlama üzerine görüşmelerimiz oldu, aileler üzerine”

P-12: “çocuk mahkemesinde başladım göreve orası iş doyumunu olarak bana sınırsız bir imkan sundu ilk önce bir fiziksel koşullar da sıkıntı yaşadık ama sonrasında hakimin desteği ile orada hiçbir çocukla adliyede görüşme yapmadık hepsi ile evlerinde

okullarında bilgi toplayarak orada görüşme yaptık hem suça sürüklenen çocuklarla hem korunmaya muhtaç çocuklarda sosyal inceleme raporlarını kendi koşullarında inceledik... Bu doğrultuda bir rapor hazırlıyorduk orada imkanlarım açıkçası çok sınırsızdı ben istediğim zaman alan dışına istediğim zaman yuvaya istediğim zaman ev incelemesini gidiyordum istediğin zaman raporunu yazabiliyordum”

P-9: “Görüşmelerimizi adliyede yapıyoruz çoğunlukla randevu tarihlerimizi belirliyoruz görüşme odalarımız var o randevu tarihlerini taraflara iletiyoruz taraflar o tarihlerde geliyor önce bireysel görüşmeler gerçekleştiriyoruz anne baba ve çocuk olmak üzere gerekli gördüğü durumlarda ebeveynleri çocukları ile birlikte gözlemliyoruz aynı odaya alıyoruz Hatta iletişimleri iyiye anne baba arasındaki iletişim iyiye kişisel ilişki konusunda birbirlerini destekliyorlarsa velayet konularında son görüşlerini almak için bir arada da aldığımız oluyor bunlar Tabii ki velayet boşanma davaları için gerekli olan sulh için çift çalışmaya özen gösteriyoruz ilk görüşmeyi çift çalışacağız birlikte görüşme yapacağız çift görüşmesi şeklinde olacak diye bilgiler veriyoruz kabul etmezlerse ayrı görüşmeye alıyoruz ancak ilk görüşmede belli oluyor nereye doğru gideceğimiz. O görüşmeler neticesinde tekrar karar veriyoruz sosyal incelemeye çıkıyoruz. Onu genelde hakimimiz bize bırakıyor gerekli gördüğünüz durumlarda çıkabilirsiniz gerekli görmediğiniz durumlarda çıkmak zorunda değilsiniz onu da biz kendimiz belirliyoruz”

P-3: “... bizim raporumuza istinaden hakim bir karar veriyor dolayısıyla sorumlunun biz olduğumuzu düşünerek bir de hakime ulaşması tabii daha zor bize ulaşmak daha kolay dolayısıyla biraz o anlamda riske açtık çok tehdit edildiğimiz tehdit telefonları aldığımız hatta odaya gelip kapımızın yumruklandığı falan oldu...”

Çalışma Koşulları

Çalışma koşulları başlıklı kategori “Adalet Bakanlığı’nda özlük haklarınız, maaşınız, terfi imkanınız hakkında ne söylersiniz?” sorusundan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Katılımcıların tümü özlük hakları ve sosyal haklar, maaş ve terfi imkanları konusunda Adalet Bakanlığı’nın çalışma koşullarının yetersiz olduğu konusunda beyanda bulunurken en önemli sorun ise; maaşın hak edilen seviyede olmayışı ve terfi imkanlarının yetersizliği olarak ortaya çıkmıştır.

Adalet alanında özlük hakları, maaş ve terfi imkanları kategorisine giren bulgulara ilişkin katılımcıların görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-2: " Yani aslında çok ayrıcalıklı bir özlük hakkı yok olan devlet memuru hakları yani ekstra bir ayrıcalık yok terfi imkanı normal olduğu kadar herkeste Nasılsa 8 e 1 ile başladık..."

P-5: " Bunun dışında ekonomik anlamda yetersiz ödemeler aylıkları çok yetersiz Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki arkadaşları baktığım zaman bizden çok çok daha fazla para alıyorlar....."

Lisans Eğitimi ve Çalışma Alanı

Bu kategori “Adalet Bakanlığı’nda yaptığımız işi düşündüğünüzde aldığımız eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusundan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.
Lisans Eğitimi ve Çalışma Alanı Uyumu

Kategori	Frekans
<i>Alınan Eğitim ve İşin Uyumlu Olması</i>	6
<i>Alınan Eğitim ve İşin Uyumsuz Olması</i>	4
<i>Eğitimin Milli Eğitim İle Uyumlu Olması</i>	4
<i>Eksikliklerin Çalışma Ortamında Giderilmesi</i>	2

Katılımcıların alınan lisans eğitimini ve yaptıkları iş ile ilgili görüşlerinin analizine ilişkin bulgular Tablo 4'te yer almaktadır. Katılımcıların 6'sı almış olduğu eğitim ile yapmış olduğu iş arasında uyum olduğunu söylemiştir. Uyumsuz görenlerin çoğunluğu alınan eğitim prosedürünün Milli Eğitim'e yönelik olmasından kaynaklandığını belirtmiş ve eksikliklerini kurumda birlikte çalıştıkları çalışma arkadaşlarından edindikleri bilgiler ile giderdikleri belirlenmiştir.

Katılımcıların aldıkları lisans eğitimi ve çalışma alanı uyumu kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-7: " Sonuçta şöyle bir şey yani aldığım eğitimi biz görüşme veya psikolojik danışma eğitimi alıyoruz. Sonuçta kişi nerede olursa olsun bu görüşmeyi icra edecek o kişi kurumdan kuruma değişmeyecek ki. Bu iş tam da orayı kapsıyor. Yani bunu okulda yapılacak bir görüşme ile burada yapılacak bir çocuk görüşmesi benzer şeyler yani kurumdan kuruma değişiklik göstermeyecek bir şey o yüzden tam bir alan aslında "

P-3: " Üniversitede adli sürece dair herhangi bir eğitim almadım seçmeli veya zorunlu olarak da olsa hiçbir eğitimin yoktu oradaki daha çok Milli Eğitime entegre bir eğitimdi....."

P-9: "Tabii ki büyük bir bağ var ama biraz alaylı da oluyoruz ister istemez Çünkü okulda adliyede ne yapılır nasıl hizmetler yapılır nasıl görüşme yapılır bunlar öğretilmiyor ki. Adliyede çalışan kimse de bunları bilerek gelmiyor. Herkes kendi üslubunu tarzını oluşturuyor. Bir şekilde biraz el verme ile oluyor galiba geldikten sonra işte kimin yanına düştüysen o sana şöyle rapor yazıyorum böyle görüşme yapıyorum birkaç insanla görüşmeye gidiyorsun biraz onun tarzından biraz onun tarzından kendine uygun gördüklerini sentezleyip kendine özel bir rapor dili oluşturuyorsun rapor modeli oluşturuyorsun..."

Hizmet İçi Eğitime İlişkin Değerlendirme

Bu kategori "Kurumda aldığınız hizmet içi eğitimleri nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusundan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Katılımcıların 5'i hizmet içi eğitimlerin yeterli olduğunu belirtirken, 4'ü hizmet içi eğitimlerin yetersiz olduğunu, 3'ü kendi imkanları ile eğitim sürecine dahil olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların hizmet içi eğitim ile ilgili değerlendirme kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-12: " Eğitimlerin niteliği genelde Unicef' in düzenlediği eğitimleri beğeniyorum. En son katıldığım eğitim göç idaresi ile ilgili bir eğitimde ondan da memnun kaldım...."

P-6: "Yapacağımız işe yönelik başlangıçta bize hizmet içi eğitim verilmesi gerekiyordu ama nedense benim başladığım sene öyle bir eğitim olmadı o yüzden yapacağım işe yönelik sadece çalışarak tecrübe kazanarak bir şeyler öğrendim. Hizmet içi eğitimler yapılıyor ama ne kadar yaptığımız işe yönelik işlevsel şeyler oluyor tabi bu biraz muamma..."

P-9: "Genel olarak zaten kendi bireysel tercihlerimizle aldığımız eğitimler sayesinde biraz kendimizi geliştiriyoruz hizmet içi eğitimlerde faydalı tabii ki olmaz mı ama genel olarak daha basit kalıyor hep bildiğimiz öğrendiğimiz ve tekrar etmek zorunda kaldığımız şeyler Hizmet içi eğitimlerde istediğimiz daha bir üst level daha mesela

travma çift terapisi aile terapisi mesela cinsel terapi bu tarz şeyler daha işimize yarar daha işin çözümine ilişkin testler envanterler belki Ayrıca bunların yetkinliği de önemli belgemiz Olması lazım Bunlar mesela kendi inisiyatifimize bağlı olarak aldığımız özelden parasını verip özel aldığımız belgeler oluyor...”

PDR Lisans Programına İlişkin Öneriler

Bu kategori “Adalet Bakanlığı’ndaki deneyiminizi düşündüğünüzde PDR lisans programlarını belirlemeye yönelik sizden katkı isteseler ne söylediniz?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Tablo 5.
Lisans Programına Yapılacak Eklemeler

<i>Kategori</i>	<i>Frekans</i>
<i>Adli Sistemde Psikolojik Danışmanlık Dersi Eklenebilir</i>	8
<i>Çocuklara Yönelik Uygulamalı Dersler Eklenebilir</i>	3
<i>Klinik Psikolojisine Yönelik Dersler Eklenebilir</i>	1
<i>Sosyal İnceleme Raporu Hazırlama Yöntemleri Dersi Eklenebilir</i>	2
<i>Aile Sistemleri ve Kuramlar Dersi Alınabilir</i>	1

Katılımcıların lisans programına yapılacak eklemeler ile ilgili görüşlerinin analizine ilişkin bulgular Tablo 5’te yer almaktadır. Lisans programına yapılacak eklemeler konusunda ise katılımcıların 8’i adli sistem ve psikolojik danışma alanına, klinik psikoloji alanına, aile sistemleri, çocuklara yönelik uygulama alanlarına ve sosyal inceleme raporu hazırlamaya ilişkin derslerin eklenmesini önermektedir.

Katılımcıların lisans programına yapılacak eklemeler kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-12: “ Etik dersi alıyoruz zaten işin hukuk kısmına biraz giriyoruz zaten sosyal inceleme raporlarına dair bir adli psikolojik danışmanlık dersi konulabilir.”

P-4: “ staj konusu mesela staj konusunda da sadece PDR Milli Eğitim Bakanlığı’nda çalışıyormuş gibi bir algı var Bunun yerine daha farklı kurumlarda staj imkanları sağlanabilir...”

P-8: “açıkçası ben adli psikoloji ile ilgili herhangi bir ders almadım. Bu noktada eksik olduğumu düşünüyorum keşke böyle bir ders alsaymışız. Genelde PDR eğitimleri okul odaklı, özel eğitim odaklı ya da danışmanlık odaklı. Hiç adliye kısmı ile ilgili bir dersim

olmadı... Okula gitmiş olsaydım ya da danışmanlık alanında olsaydım gerçekten daha donanımlı olabilirdim ama adliye alanında biraz eksik hissetmişim kendimi..."

Etik Kurallara Uyumda Zorlanma

Bu kategori “Rehberlik ve psikolojik danışma veya meslek etiğini düşündüğünüzde kurumda etiği uygulamakta zorlandığınız olaylar var mı?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Katılımcıların 5’i meslek etiğini uygulamada sorun yaşamadığını belirtmiş, diğer katılımcılar kurumun fiziksel koşulları ve hukuki işleyişin gerekliliği nedeniyle etiği uygulamakta sorun yaşadıkları durumları belirtmişlerdir.

Katılımcıların meslek etiği ile ilgili değerlendirme kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-6: “mesleki etik açısından etik kurallara uyararak görüşmelerimizi gerçekleştiriyoruz raporumuzu teslim ediyoruz gizliliğe önem vererek kişisel bilgileri koruyarak bazen stajyerler geliyor raporlarımıza falan bakmak istediklerinde onlara her şeyi göstermiyorsunuz genel olarak baktırıyoruz ifşa etmemeye çalışıyoruz raporlarımızı...”

P-1: “Etiği uygulamakta zorlandığımız şöyle bir alan var dediğim gibi gelen mağdurun ya da gelen SSÇ’ nin ya da aile bireylerinin rahat edebileceği bir ortam sağlamak gerekiyor. Bunu çok sağlayamıyoruz birçok ortamda birçok yerde öyle bir sıkıntı var birçok yerde... Fiziksel koşullar dışında genelde kişisel bir sıkıntımız olmuyor...”

P-3: “...mesela bir çocukla görüştüğümde bunu annem babam bilmesin dediğinde ben orada etik kurala uyduğumda mahkemeye sunacağım somut bir delil olmuyor. Bunun ön bilgilendirmesini yapmam gerektiğini biraz geç fark ettim...”

Mesleki Yaşantılar

Bu kategori “Görevinizi yaparken kendinizi çaresiz hissettiğiniz ve zorlandığınız yaşantınız oldu mu?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Katılımcıların tümü mesleklerini icra ettikleri esnada bazı sorunlar, çaresizlikler ve kendilerini yetersiz gördükleri durumlar ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların zorlandıkları ve kendilerini çaresiz hissettikleri durumlar kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntı aşağıda yer almaktadır:

P-5: “...geçen anne ve baba malum hiç evlilik yapmamışlar ama 6-7 tane çocuk yapmışlar anne konsomatris baba pavyon işletiyor cezaevinden yeni çıkmış en küçük çocuk ve tüm çocuklar yuvada kimi evlatlık verilmiş en küçüğünü almak istiyorlar sonra sırayla hepsini alacağız diyorlar. Ve tabii ne yaptık evlerine gittik. Hiç uygun değil ama anne bir taraftan çok ağlıyor çocuğum da çocuğum şeklinde ben de ağlayarak bu çocuğu anneye vermedim. Çünkü o çocuk daha da kötü bir duruma gidecekti bu noktada da arkadaşlardan destek istedim siz olsanız ne yaparsınız tarzında onlar da olayı yakından takip ettiler onlarda zorlandı ama biz gene de devletimize daha çok güvendik evlatlık verilmesi daha uygundur diye...”

İhtiyaçlar

Bu kategori “PDR mezunu olarak adliyelerde çalışan pedagogların işlerini daha iyi yapmak için ihtiyaç duydukları şeyler nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Tablo 6.
İhtiyaçlar

<i>Kategori</i>	<i>Frekans</i>
<i>Fiziksel Koşulların İyileştirilmesi</i>	<i>2</i>
<i>Görüşme Sayılarının Arttırılması</i>	<i>1</i>
<i>Görev Tanımının Yapılması</i>	<i>2</i>
<i>Özlük Haklarının İyileştirilmesi</i>	<i>1</i>
<i>Unvan Sorununun Giderilmesi</i>	<i>3</i>
<i>Adalet Alanı ile İlgili Dersler Eklenmesi</i>	<i>2</i>
<i>Süpervizyon Verilmesi</i>	<i>1</i>

Katılımcılar kurumda işlerini daha iyi yapabilmek için ihtiyaç duydukları durumlar ile ilgili görüşlerinin analizine ilişkin bulgular Tablo 6’da yer almaktadır. Katılımcılar işlerinin daha iyi yapabilmek için fiziksel koşullar, görüşme sayıları, görev tanımı, özlük hakları, unvan, adalet alanı ile ilgili dersler ve süpervizyon çalışmaları ile ilgili beklentilerini dile getirmişlerdir.

Katılımcıların kurumda görevlerini yerine getirirken ihtiyaç ve beklentileri ile ilgili durumlar kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-11: “sadece çevresel düzenleme fiziksel şartların iyileştirilmesi bence birçok şeyi çözecektir. Bizim sunacağımız hizmetin kalitesini de arttıracaktır. Gizlilik konusunda çok çok önemli bir adım atılmış olur. Her konuda bizi destekleyecektir. Çok daha rahat görüşmeler yapılabilecektir. Mesela benim yarın 9'da görüşmem var buçukta başka bir arkadaşına devretmek zorundayım böyle bir sorunum olmayacaktır. Ben istediğim kadar görüşme yapabilmeliyim mesela görüşmecim geç kaldığı zaman ben bunu düşünmemeliyim...”

P-2: “Tabii ki bizim de çocukla daha çok iletişim kurmamız olabilirdi Çünkü biz çocuğu sadece bir defa görüyoruz o çocuk hakkında bir defa görüşme ile ve 40-50 dakikalık görüşme ile ben ne kadar izleyebilirim veya ona ne kadar bir şeyler katabilirim çok bir paylaşımınız olmadığını düşünüyorum ben açıkçası. Zaten adliye gergin bir ortam çocuklar zaten tedirginler bir şey söyledikleri zaman çok tedirgin oluyorlar bunu hakim duyacak mı bunu böyle yazacak mısınız diye kaç defa soruyorlar. Görüşme esnasında rahatlatmak için elimizden geleni yapıyoruz ama yine de bu söylediğim cezayı etkiler mi tarzında çok tedirginlikleri var o yüzden tam açılma sağlanamıyor açıkçası bazı şeyleri söyleyemiyorlar Gerçi biraz şartlardan dolayı imkansız ama bir çocukla en az 3-4 görüşme olanağı sağlanabilse bir danışmanlık uygulanabilse daha uygun olabilir. Adliyenin şartlarından dolayı çocuklar kendilerini yeterince ifade edemiyorlar hukuki bir sürece dahil oldukları için zaten gergin ortamlar koridorda yürürken çok gergin oluyorlar onların olmaması gereken bir ortam küçük yaşta o tarz bir ortamda bulunmaların etkisiyle daha çok tedirginlik yaşayabiliyorlar bir yetişkin gibi değiller”

P-5: “Şu aşamada ben işimizi iyi yaptığımızı düşünüyorum. Sadece şu beni çok tedirgin ediyor ya da belirsizlik düşündürüyor diyeyim. Psikolog pedagog ve sosyal hizmet uzmanı sacın üç ayağı gibi çalışıyor ama görev tanımlarında hiçbirinin birbirinden bir farkı yok ben bu farkın daha belirgin olmasını istiyorum. Sosyal hizmet uzmanı ne yapar psikolog ne yapar pedagog ne yapar tarzında dosyalarında durumu benzer ayrılarak gelmesinin daha sağlıklı olacağını düşünüyorum. Sosyal inceleme konusuna örneğin ben kendimi çok yeterli görmüyorum. Çünkü biz bunun eğitimini almadık. Dediğim gibi eşimde sosyal hizmet uzmanı kendisinin anlattığı ve aldığı dersleri gördükten sonra ben ev incelemesine gidiyorum ama ben biraz doğaçlama gidiyorum ya da diğer raporlarda neye dikkat eder ise ona dikkat ederek ya da hakimin bizden beklentileri neyse ona bakarak gidiyorum burada biraz daha bu üç mesleğin birbirinden ayrılır kurallarının ortaya konması gerektiğini düşünüyorum.”

P-4: “Bir kere unvan değişse daha iyi olurdu. Psikolojik danışmanız biz psikolojik danışman unvanını kullanmamız biraz daha mesleğe aidiyet duygusunu geliştirir. Pedagog olarak geçmemiz ne okudun PDR nesin pedagog bir çatışma gibi gözüküyor. Hani biz çocuk eğitimcisi değiliz ve adliyede bu alanda da bir şey yapmıyoruz. Aslında biz psikolojik danışmanız gerekli acil durumlara ve psikolojik yardımı yapmakta iyi bir eğitim aldık psikolojik desteği sağlayan bir meslek grubumuz var”

P-12:Çalışanlar için süpervizyon çalışmaları yapılabilir. PDR hocaları kurumların kendilerinin buldukları üniversitelerde bu alanda uzman hocalar vardır. Onlarla işbirliği içerisinde olup yılda mesela 10 saat bir süpervizyon hakkımız olsa görüşme yapsak görüşmelerin 10 tanesini kayıt altına alsak ve yeri geldiğinde deşifresi de olur ses kayıt ya da görüntüsü olur süpervizyon eşliğinde bunu buradan girmişsin ama şu noktayı kaçırmışsın belki orayı yoklasaydın oradan bir istismar bulabilirdik Ne bileyim görüşme sürecine dair bir süpervizyon olabilir”

P-3: “Yine dediğim gibi lisans eğitiminde en azından adliyeye dair seçmeli de olsa şu aşamada bir ders konulsa en azından ilgi alanına göre insanlar bu derslerde aktif rol alıp çalışma şartlarımızı öğrenebilirler bu deneyimsizlikle başlamak sıfır bilgi ile başlamak çok zor oluyor. Bu açıdan ben çok istiyorum böyle bir ders konulsun lisans düzeyinde bilmiyorum olur mu onun dışında zaten ufak eğitimlerle başlansa hizmet içi eğitimlerle de toparlanabiliyor başlangıç eğitimi de olsa kendimizi hazır hissederek göreve başlayabiliriz.”

Çalışma Alanına İlişkin Görüşler

Bu kategori “Bakanlıkta pedagog olarak çalışmayı başkalarına tavsiye eder misiniz?” ve “Önümüzdeki süreçte Adalet Bakanlığından ayrılmayı düşünür müsünüz?” sorularından elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Katılımcıların 8’i Adalet Bakanlığı’nda pedagog kadrosunda çalışmayı psikolojik danışma ve rehberlik mezunları ve lisans öğrencilerine tavsiye ederken; 8’i ilerleyen süreçte kurum değişikliği yapmayı istediğini belirtmiştir.

Katılımcıların kurumda çalışmayı tavsiye etme ve kurum değişikliği ile ilgili durumlar kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-1: "Aile ve çocuk mahkemeleri belli şehir merkezlerinde olduğu için büyük ilçeler ve il merkezlerinde çalışıyorsunuz. Bu bir avantaj olarak gözüküyor. Ama milli eğitim bakanlığında daha fazla maaş alma gibi imkanlar oluyor. Orada da küçük ilçelerde çalışma durumları ya da çok daha kırsal bölgelerde çalışma durumları olabiliyor"

P-10: "zorluklar o yüzden başka kurumları düşünüyorum ya da akademiye çünkü Eğer huzursuz değilse rahatsız değilse başka kuruma geçmek istemez"

Unvana İlişkin Görüşler

Bu kategori "Adalet Bakanlığı'nda pedagog unvanı ile çalışabiliyoruz. Bu konu ile ilgili neler söylemek istersiniz?" sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Katılımcıların 9'u Adalet Bakanlığı'nda yaptığı iş ile pedagog unvanının uyuşmadığını, olması gereken unvanı psikolojik danışman olarak belirtmiş, 3 katılımcı unvanın çok önemli olmadığını sadece isim olarak kaldığını, pedagog yada psikolojik danışman fark etmediğini belirtmiştir.

Katılımcıların unvan ile ilgili değerlendirmeler kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-2: " Pedagog çocuk eğitimcisi demek çocuk psikoloğu denmesi yanlış aslında çocuk eğitimcisi olarak kelime anlamı ama pedagog denmesi de açıkçası hoşuma da gidiyor benim yadırgamıyorum pedagog demekten veya bu ne demek dedikleri zaman açıklayabiliyorum biraz avantaj olarak bakıyorum psikolojik danışman dediğim yerde oluyor pedagog dediğim yerde oluyor."

P-10: "... unvan pedagog psikolojik danışman bunlar siz işinizi yapıyorsanız sadece isim olarak kalıyor. Ben yaptığım işi biliyorsam bu işte budur Ahmet şöyle adlandırmış Mehmet şöyle adlandırmış diye bakmam benim için çok da önemli olmuyor."

P-8: "Keşke o zaman o dönemdekileri almamış olsalarmış şu an nasıl bir öneri yapılabilir bilmiyorum ama Ben psikolojik danışmanın psikolojik danışman olarak çalışmak isterim Eğer o kişilere pedagog unvanı verildiyse onlar keşke pedagog unvanı ile çalışsalarmış hala daha pedagog unvanını devam ettirmenin mantıksız olduğunu düşünüyorum Çünkü zaten pedagog diye bir şey yok öyle üniversiteden bir bölümden mezun olup pedagog unvanının alındığı bir alan yok keşke bunu değiştirebilselermiş."

P-6: “...pedagogluk bir iş yok aslında ortada o yüzden pek uygun değil. Yani en azından bir standardın olması gerekiyor bütün kurumlarda geçerli olması adına psikolojik danışman olmasının uygun olduğunu düşünüyorum. Tabi yaptığımız işe bakarsan psikolojik danışma mı yapıyoruz onu da yapmıyoruz aslında ama standardı tutturma açısından psikolojik danışman denilmesini tercih ederim”

P-12: “çok sahte geliyor açıkçası dışarıda bu unvanı kullanıp kendine şey yapanları sahte buluyorum bu unvana çok ait hissetmiyorum psikolojik danışmanım ama bir yandan da eğitim mezunu arkadaşlarımızın o unvana daha ait hissettiklerini -biz psikolojik danışman değiliz- diye biz bu konuda bastırınca üzüldüklerini görüyorum”

Personelle İşbirliği

Bu kategori “Kurumda çalışan diğer personelle iletişiminiz nasıl, onların yaptığımız işe ilişkin tutumlarından söz eder misiniz?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilerin analizine dayalı olarak oluşturulmuştur.

Katılımcıların 8’i genel olarak çalışanların, pedagogların önerilerinin değerlendirdiğini; 9 katılımcı çalışanlar arasında genelde iyi bir iletişimin olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların kurumda diğer çalışanlarla iletişimleriyle ilgili durumlar kategorisine giren bulgulara ilişkin görüşlerini yansıtan alıntılar aşağıda yer almaktadır:

P-4: “ Genelde saygı duyuyorlar bu kişinin iletişim kurma becerisi ile de alakalı kişi kendini üstte görmezse anlatırsa....”

P-5: “Ben çok şanslıyım şu ana kadar 3 tane hakimle çalıştım hepsi de çok iyi karşıladılar ve çok destek oldular tüm hakimlerimiz bizim raporlarımızı ciddiye aldılar hatta en son hakimim ben çocuğu babaya vermiştim o anneye vermiş sohbetimiz iyi olan bir hakime hanımdı ya siz babaya verdiniz ama anneye verdim şu gerekçelerden dolayı istinaftan geri döndü dedi. Babaya verdiler tekrar niye uzmanın dediğini yapmadınız diye sen haklıymışsın. Böyle güzel anılarımızda oldu hakimlerle benim açımdan bir sorun yok...”

P-12:” genel olarak işlerimi zamanında bitiriyorum bu anlamda saygı duyuyorlar yaptığım işe de saygı duyuyorlar bana da saygı duyuyorlar sorun yaşamadık...”

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır. Literatüre bakıldığında Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma koşulları ve görev tanımlarına yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmanın sonuçları yorumlanırken bu sınırlılık dikkate alınarak, pedagog görüşleri ve alan yazınla karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Bu araştırma Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma alanları ve görev tanımları hakkında görüşlerini belirleme amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın bulguları Adalet Bakanlığı'nda görev yapan on iki psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagog ile sınırlıdır.

Araştırmada pedagogların Adalet Bakanlığı'nı tercih sebeplerine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Meslek seçimi bireyin hayatındaki en önemli kararlardan biridir. Bireyin geçmişi, rol modelleri, yaşantı ve deneyimleri, ilgileri ve kişiliği meslek seçimini etkileyen en önemli etkenler olarak belirtilmiştir (Onur, 2004). Araştırmada kişisel gelişim kategorisinde yer alan pedagog görüşleri adalet alanında çalışırken karşılaştıkları vakaların çeşitliliği ve farklı olaylarla karşılaşmalarının kendilerini geliştirmelerine sağlayacakları katkılardan dolayı bu alana yöneldiklerini belirtmişlerdir. Çalışabilecekleri diğer alanlarda karşılaştıkları vakaların belli konular üzerinde yoğunlaştığı fakat adalet alanında böyle bir sınırlamanın olmadığı ve çeşitliliğin fazla olduğu düşüncesiyle seçim yaptıklarını dile getirmişlerdir. Mesleki bilgi ve beceri kazanma öğrencilerin bölüm tercihlerini (Dinç, 2008) ve meslek seçimlerini (Ensari ve Alay, 2017) etkileyen etmenler arasında belirtilmiştir. Adalet alanını seçen pedagoglar boşanma, evlat edinme, şahsi ilişki, suç olaylarında yer alan çocuklar, çeşitli suçlardan zarar gören kişiler gibi farklı konular ve yaşantılarla çalışma imkanı bulmaktadır. Kurumda çalışma alanlarının çeşitliliğinin farklı konularda bilgi ve beceri kazanma açısından pedagogların tercihlerini etkilediği düşünülmektedir.

Atama kolaylığı dile getirilen bir diğer tercih sebebi olarak belirlenmiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının yoğun olarak yönlendirildikleri ve çalışmayı tercih ettikleri Milli Eğitim Bakanlığı ile karşılaştırıldığında; Adalet Bakanlığı'nda çalışmak için kamu personeli seçme sınavında genel kültür ve genel

yetenek alanında 70 ve üzeri alınan puan ve sıralamanın ardından yapılan sözlü sınavdan alınan 70 ve üzeri puanlar birlikte değerlendirilip sıralanarak atama yapılmaktadır (<http://www.pgm.adalet.gov.tr/>). Milli Eğitim Bakanlığı'na atama ile ilgili karşılaştırmaların yapıldığı görüşmelerde; eğitim alanında çalışmayı tercih eden psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı öğretmen atamalarına ilişkin yönetmeliğe göre kamu personeli seçme sınavından atanacakları alan için belirlenen taban puan ve üzerinde puan almış olmaları, bir yıl süre sonunda performans değerlendirmesine göre yapılacak yazılı ve sözlü sınava girmeye hak kazanır ve değerlendirme sonucunda öğretmen olarak atamaları yapılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği, 2015:madde 5-15). Çalışmaya katılan pedagoglar atama kolaylığını tercih nedeni olarak belirtmiş ve adalet alanına atamaların daha kolay olduğunu değerlendirmişlerdir. Sarıkaya ve Khorshid (2009) tarafından üniversite öğrencilerinin meslek seçimi ile ilgili çalışmada öğrencilerin aldıkları puanın meslek seçimini etkileyen etmen olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada adalet alanını seçen pedagogların kamu personeli seçme sınavından aldıkları puanların ve sınav aşamalarının alan seçimlerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada sosyal statü pedagogların seçimini etkileyen etmenler arasında belirlenmiş; Alay ve Ensari (2017) ve Dinç (2008) meslek seçimini etkileyen faktörler üzerine yaptıkları çalışmalarda sosyal statünün meslek seçimini etkileyen faktörler arasında olduğunu belirtmişlerdir

Meslek seçimini etkileyen faktörlere yönelik çalışmalarda aile ve yakınların isteği, öğretmen ve arkadaş önerisi, aile ve eğitim çevresi, başkalarının tavsiyeleri gibi faktörlerin etkili olduğu (Alay ve Ensari, 2017; Çelik ve Üzmez, 2014; Sarıkaya ve Khorshid, 2009); pedagogların diğer kategorisinde belirtilen tesadüf, arkadaş tavsiyesi, mecburiyet, çalışma ortamındaki zorluklar, hayatında farklılık yaratma tercih sebeplerinin de kişilerin yaşantılarından etkilenerek alana yöneldikleri düşünülmektedir. Bu kategoride yer alan çalışma ortamındaki zorluklar olarak sınıflandırılan pedagog görüşlerinde Adalet Bakanlığı'nda çalışma şartlarından dolayı şehir merkezlerinde ya da büyük ilçelerde çalışma imkanı buldukları ve alana yöneldikleri; Milli Eğitim Bakanlığı'na atanan psikolojik danışmanların atandıkları okulun ilçe ve köylerde yer aldığı, sosyokültürel koşullara yaşanan uyum sorununun tercihlerini etkilediği belirtilmiştir. Öztürk (2008) tarafından köy ve kasabalarda yaşayan öğretmenlerin mesleğin ilk yıllarında yaşadıkları güçlükler ve öğretmenliğe uyum sorunları üzerine

yapılan çalışmada mesleğe uyumun görev yapılan yerleşim yerine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum pedagogların adalet alanını seçimlerini etkileyen faktörlerle uyumaktadır.

Bu çalışmada yapılan görüşmelerde pedagoglar, lisans programına yönelik çeşitli önerilerde bulunmuş ve adalet alanı ile ilgili dersler eklenmesi bulgularına ulaşılmıştır. Lisans programları zaman içerisinde düzenlenmekte ve yapılan düzenlemelerle programlara belirli dersler eklenip çıkarılmaktadır. Psikolojik danışma ve rehberlik programı da son olarak 2018 yılında tekrar düzenlenmiştir. Korkut-Owen, Acar, Avcı ve Kızıldağ (2013), psikolojik danışma ve rehberlik programının mezunlar tarafından değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmada; eğitimin farklı kurumlarda çalışabilmeyi destekleyici nitelikte olması, mezunlara çalışabilecekleri bütün alanlarla ilgili bilgiler verilmesi, mevcut programın farklı alanlarda çalışabilmeyi destekler nitelikte olması, eğitim alanı dışında yer alan sağlık, askeriye, adalet ve sosyal hizmet gibi alanlarda mesleğin tanıtımı ile ilgili çalışmalar yapılmasına yönelik bulgular belirlenmiştir. Yine aynı şekilde Öcal'ın (2010) psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının lisans programına ilişkin görüşleri üzerine yaptığı çalışmada, programın mezunların çalışma alanlarına yönelik olması ile ilgili görüşler belirtilmiştir. Pedagogların adalet alanında program içeriğine yönelik elde edilen bulgular yapılan diğer çalışma bulgularını desteklemektedir. Sadece Adalet Bakanlığı'nı seçen mezunlar için değil Milli Eğitim Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışmanların da adalet alanı ile ilgili bilgiye ihtiyacının olduğu düşünülmektedir. Aile ve çocuk mahkemelerinde sosyal çalışma görevlisi bulunmaması durumunda ya da adliyelerin yargı sınırı dışında kalan ilçelerde sosyal çalışma görevlisi bulunmadığı için okullarda görev yapan psikolojik danışmanlardan aile ve çocuk hakkında sosyal inceleme raporu talep edilmektedir. Bu durumda okullarda görevli psikolojik danışmanların süreç hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Tagay ve Savi-Çakar (2017) tarafından okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri ile ilgili yapılan çalışmada okul psikolojik danışmanları mesleklerinin daha iyi yapabilmek için aralarında çocuk koruma kanununun da belirtildiği çeşitli konularda bilgiye ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Güneşlice (2019) tarafından okul psikolojik danışmanlarının konsültasyon ihtiyaçlarına yönelik yapılan çalışmada ihmal-istismar, adli vakalarda süreç yönetimi, madde bağımlılığı, ailevi problemler ve parçalanmış aileler ile çalışma gibi çeşitli konularda psikolojik danışmanların konsültasyon ihtiyaçları belirlenmiştir.

Bu çalışmalar çocuk ve aile mahkemesinde çalışan pedagogların adli sisteme ilişkin önerileri konusunda elde edilen bulguları desteklemektedir.

Yine bu çalışmada pedagoglar aldıkları lisans eğitiminin kurumda çalışırken sağladığı avantajlar ve kurumda yararlandıkları derslerle ilgili olarak görüşme teknikleri, kişilik bozuklukları, gelişim dönemleri, bireyi tanıma teknikleri konusunda aldıkları bilgilerden çalışma ortamında faydalandıklarını, aldıkları eğitimde kurumun işleyişi açısından eksiklikler olsa da eğitimlerinin yaptıkları işe uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada pedagogların görevleri ile ilgili olumlu değerlendirmeler yaptıkları iş süreci ile ilgili değerlendirmelerinde iş tanımlarının net olduğu, görevlerinin yerine getirirken önceliklerinin belli olduğu, yapılan işin amaç ve hedefine uygun olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir. Adalet Bakanlığı'nda Çocuk Mahkemeleri Kuruluşu Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, Çocuk Koruma Kanunu ve Aile Mahkemeleri Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri'ne dair kanunda uzmanların görev tanımları yapılmıştır. Uzmanlardan hangi konularda yararlanılacağı kanunlarda belirtilmiştir. Buz, Düzyurt ve Sağlam (2015) tarafından aile mahkemesinde çalışan uzmanların hazırladığı sosyal inceleme raporlarının etkililiği ile ilgili yapılan çalışmada uzmanların hazırladıkları raporların mahkeme ve yüksek mahkeme hakimleri tarafından önemsendiği ve bu durumun sosyal çalışma görevlilerinin çalışma motivasyonunu arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Adalet Bakanlığı'nda çalışan pedagogların görevlerinin büyük kısmını dosyanın gerekliliği doğrultusunda taraflarla görüşme yaparak rapor hazırlamak oluşturmaktadır. Bu çalışmada pedagogların görevleri ile ilgili olumlu değerlendirmeler yapmalarında, hazırlanan raporların kararlar konusunda etkili olması ve motivasyonun artmasının iş süreci ile ilgili değerlendirmelerinin olumlu olmasını sağladığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada pedagoglar yapılan görüşmelerde velayete ilişkin olarak görüş belirttiklerinde aleyhe karar verilen tarafın tepkisi ile karşılaştıkları, katılımcılardan birinin bu sorun yüzünden şiddete maruz kaldığı, aynı şekilde çocuk mahkemesinde çalışan pedagogların suç oranının ve madde kullanımının yüksek olduğu bölgelere herhangi bir güvenlik önlemi alınmadan incelemeye gittikleri, bu durumun güvenlik açısından büyük sorun oluşturduğu ve bu durumun çalışma şartlarını olumsuz etkilediği görüşmelerde belirtilmiştir. Riskleri önlemek amacıyla pedagogların kendi çabaları ile önlem almaya çalıştıkları, görüşmelere çalışma arkadaşı ile birlikte gitme, tarafların

araçları yerine vakıf veya keşif araçlarını kullanma gibi önlemler aldıkları belirtilmiş, bu duruma ilişkin kurumsal bir önlemden bahsedilmemiştir. Atamtürk (2010) tarafından aile mahkemesinde görevli uzmanlarla yapılan çalışmada uzmanların %53,4'ünün sosyal inceleme yaparken güven sorunu yaşadıkları, güvenlik sorunu ile duygusal tükenmişlik ve iş doyumunu arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sonucunda da Adalet Bakanlığı'nda çalışan pedagogların riskli ve güvenliklerini tehlikeye düşürecek koşullarda çalışmak durumunda kaldıkları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan pedagogların yedisi genel olarak mesleki etik kurallarını uygulamada zorlandıklarını belirtmiştir. Taraflarla yapılan görüşmeler sonucunda dosya kapsamında gerekli olan bilgilere sosyal inceleme raporunda yer verilmesi gerektiği ve bu nedenle görüşmelerin gizlilik kapsamında olmadığı, bu konuda taraflara gerekli bilgilendirmelerin yapıldığı fakat adliyelerin fiziksel koşullarından dolayı yeterli sayıda ve uygun koşullarda görüşme odalarının bulunmadığı, görüşmelerin bazen çalışma arkadaşlarının bulunduğu odalarda yapmak zorunda kaldıkları, kişilerin özel hayatları ile ilgili konuları bu ortamlarda anlatmak durumunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Buz, Düzyurt ve Sağlam (2015) sosyal çalışma görevlilerinin çalışma alanlarındaki eksikliklerin aile ve çocukların mağdur olmasına, verimsiz çalışmalara ve görüşme kalitesinin düşmesine neden olduğu belirtilmiştir. Bu araştırmaya katılan pedagogların görüşleri ile kurumsal koşullardan kaynaklanan görüşme kalitesini etkileyen bu durumlar etik sorun olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan pedagogların tümü meslek yaşantılarında kendilerini çaresiz hissettikleri anlardan bahsetmişlerdir. Yaşadıkları olaylara ilişkin olarak karşılaştıkları vakalarda kişilerin yaşam koşullarının zorluğu ve onlara yardımcı olamama durumlarında, mağdurların maruz kaldıkları eylemin ardından adli süreçte yaşadıkları zor durumlarda kendilerini çaresiz hissettiklerini söylemişlerdir. Aile mahkemesinde çalışan sosyal çalışma görevlileri ile yapılan çalışmada velayet, şahsi ilişki, evlenme izni, çocuk istismarı, ailenin sosyoekonomik durumu, çocuğun yaşı gibi etkenlerden etkilendiklerini ve özdeşim kurabildiklerini ancak tarafsız kalmak ve mesleki değerlendirmelerine bunu yansıtmamak için özenli davrandıklarını ifade etmişlerdir (Buz, Düzyurt ve Sağlam, 2015). Brady ve diğerleri (2019) tarafından çocuk mağdurlarla görüşen adli görüşmecilerin yaşadıkları ikincil travmatik stres üzerine yapılan çalışmada adli görüşmecilerin çocuklarıyla ilişkilerinde fiziksel ve duygusal olarak geri çekilme,

başkalarına duyulan güvensizlik ve aşırı korumacı davranışların artması gibi olumsuz etkilerinin olduğu bulunmuştur. Nouman ve diğerleri (2016) tarafından sosyal çalışmacıların velayet önerileri üzerine yaptıkları çalışmada sosyal normların sosyal çalışmacıların kararlarını etkilediği belirlenmiştir. Yapılan çalışmada pedagoglar görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları olaylarla ilgili kendilerini çaresiz hissettiklerini belirtmeleri diğer çalışmalarla birlikte değerlendirildiğinde karşılaşılan olayların pedagogların sosyal yaşantılarını ve görevlerini yerine getirirken belirttikleri görüşlerini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan pedagogların tümü özlük hakları, maaş ve terfi imkanlarının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Adalet Bakanlığı'nda çalışan pedagoglar herhangi bir yükselme ve pozisyon değişikliği olmadan, sadece çalışma süresine bağlı olarak değişen kademe ve derece ilerlemesi ile çalışmaya devam etmektedir. Bu durum çalışanların beklentilerini karşılamamakta ve kadro durumunda dezavantaj olarak değerlendirilmektedir. Pedagoglara maaşa ilişkin görüşleri sorulduğunda on yıla yakın süredir çalışan pedagoglar geçen süreçte hak kayıplarının olduğunu ve bu kayıplarla farklı alanlarda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunları ile maaş konusunda aralarında farkların oluştuğunu, alınan maaşın yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ücret konusunda, tatiller konusunda daha dezavantajlı mesleklerde çalışanlar; okulda çalışanların ek dersler ve ücret konusunda ki farklılıkları önemli bir sorun olarak algılamaktadır. Bu çalışmada da pedagoglar Milli Eğitim Bakanlığı'nda çalışanların kendilerinden daha fazla ücret aldıklarını belirttikleri ve bunun alana dair bir olumsuzluk olarak algılandığı saptanmıştır. Atamtürk (2010)'ün yaptığı çalışmada da aile mahkemesindeki uzmanların %62'sinin yaptıkları işe göre aldıkları maaşı yetersiz buldukları, maaşın yetersiz bulunması ile duygusal tükenme ve iş doyumu arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada pedagogların özlük hakları ile ilgili değerlendirmelerinin olumsuz olduğu ve bu durumun onların motivasyonunu düşüren bir etken olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmada hizmet içi eğitimleri beş pedagog yeterli bulurken diğer pedagoglar eğitimlerle ilgili olarak göreve başladıktan sonra verilmesi gereken hizmet içi eğitimin uzun zaman sonra verildiği ve geçen süreçte işle ilgili olarak öğrenmeleri gereken şeyleri kendilerinden daha tecrübeli meslektaşlarından öğrendiklerini ve onların tecrübelerinden yararlandıklarını, düzenlenen eğitimlerin içeriklerinin yeterli olmadığını, lisansta alınan temel düzeyde bilgilerin tekrar edildiğini ve bu yüzden

eğitimlerden yeterince faydalanamadıkları görüşünde olduklarını belirtmişlerdir. Kılıç (2013) tarafından aile mahkemelerinde görev yapan uzmanların hizmet içi eğitim ihtiyacını belirlemeye yönelik yapılan çalışmada verilen eğitim içeriklerinin lisans düzeyinde temel mesleki bilgilerden oluştuğu, teorik bilgiler üzerine olduğu uygulamada karşılaşılan sorunlara yönelik faydalı olmadığı, konuların tekrar edildiği ve aile mahkemesi uzmanlarının eğitim ihtiyaçlarını karşılamadığı görüşüne yer verilmiştir. Çalışmada belirtilen bulguların pedagoğ görüşlerini desteklediği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan pedagoğların sekizi Adalet Bakanlığı'nda çalışmayı başkalarına tavsiye edeceğini belirtirken yine aynı sayıda pedagoğ ilerleyen süreçte kurumdan ayrılmayı düşündüğünü belirtmiştir. Bu durum alınan görüşlerle birlikte değerlendirildiğinde pedagoğların Adalet Bakanlığı'nda yaptıkları işe ilişkin değerlendirmelerinin olumlu olduğu fakat olduğu fakat özlük hakları, maaş durumu ve kişisel gelişim konuları ile birlikte değerlendirildiğinde koşulların daha iyi olduğunu düşündükleri farklı alanlara yönelme düşüncelerinin olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada pedagoğların sekizi kurumdaki diğer çalışanların pedagoğların önerilerini değerlendirdiklerini, dokuzu çalışanlar arasında iyi bir iletişim olduğunu belirtmişlerdir. Hakimlerin, diğer personelin ve pedagoğların kişilik özellikleri ve iletişim becerilerine göre kurumsal iletişimin olumlu ve olumsuz olarak kurulduğunu belirtmişlerdir. Cılga (2005), aile mahkemelerinin işleyiş ve sorunları konusunda hakim ve uzmanların görüşlerini alarak yaptığı çalışmasında aralarında etkili ve uyumlu işbirliği ve ekip çalışması üzerine görüşleri sorulmuş evet diyenlerin oranı %54.84, hayır diyenlerin oranı%45.16 olmuştur. Atamtürk (2010) tarafından yapılan çalışmada aile mahkemesi uzmanlarının yarıya yakınının sistemin bir parçası olarak gördükleri, yarısından fazlasının hakimlerle bireysel sorun yaşamadıkları, dörtte üçünün diğer personelle sorun yaşamadığı ve yarısından fazlasının işbirliği sorunu yaşamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer araştırma sonuçları ile birlikte değerlendirildiğinde Adalet Bakanlığı'nda çalışan pedagoğların çalışma ortamı ve iletişim ile ilgili değerlendirmelerinin olumlu olduğu düşünülmektedir.

Adalet Bakanlığı'nda çalışan mezunlarda pedagoğ unvanı ile ilgili olarak katılanların dokuzu yaptıkları işin psikolojik danışman unvanı ile uyduğunu, ülkemizde pedagoğ yetiştiren herhangi bir bölümün bulunmadığını ve bu unvanı kullanmanın uygun olmadığını, kurumda kendi unvanlarını kullanmak istediklerini fakat

bu durumun önceki yıllarda farklı bölümlerden yapılan alımlardan dolayı unvanla ilgili daha farklı karışıklıkların olacağını belirtirken; araştırmaya katılan üç pedagoğ unvanın çok önemli olmadığını ve onları etkilemediğini, farklı unvanlara sahip olmanın avantajları ile ilgili görüşlerini belirtmişlerdir. Unvan sorunu ile ilgili olarak Doğan (1996) makalesinde Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1985 yılından itibaren okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirdiği personeli "Rehber Öğretmen" unvanı ile atamasını ve psikolojik danışman unvanının benimsenmemesinin psikolojik danışma ve rehberlik alanında meslek kimliğinin gelişmesinin engelleyici olarak belirtmiştir. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği ve üniversiteler uzun yıllardır tarihsel süreç içerisinde rehber öğretmen kadrosunun bu meslek için uygun olmadığını psikolojik danışman denilmesi yönünde yoğun bir çalışma vermişlerdir. Psikolojik danışma ve rehberlik alanında unvanla ilgili tartışmalar yıllardır sürmekte ve farklı kurumlarda farklı unvanlarla ilgili karışıklıklar devam etmektedir. Unvanla ilgili bu karışıklıkların mesleğe aidiyet konusunda da çalışanlar açısından sorun oluşturacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçlarının genel bir değerlendirmesi yapılmış ve araştırma sonucuna göre alanda çalışanlara ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

6.1. Sonuç

Bu çalışmanın amacı Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların çalışma alanına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini farklı illerde aile ve çocuk mahkemelerinde çalışan on iki psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagog oluşturmaktadır. Araştırma için gerekli olan veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

1. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoglar Adalet Bakanlığı'nı kişisel gelişim (adalet alanında kendini geliştirme/aktif çalışma), mesleki kariyer (atamada kolaylık, sosyal statü), diğer (tesadüf, arkadaş tavsiyesi, mecburiyet, çalışma ortamındaki zorluklar-arayış, hayatında farklılık-değişiklik yaratma) gibi nedenlerle çalışma alanını seçtikleri belirlenmiştir.
2. Araştırmaya katılan pedagoglar yaptıkları iş ile aldıkları eğitimin uyumlu olduğunu fakat lisans eğitimine ve programlarına adalet alanına yönelik dersler eklenerek alanda daha bilgi sahibi mezunlar yetiştirilmesine yönelik önerilerde buldukları belirlenmiştir.
3. Pedagogların Adalet Bakanlığı'nda çalışırken iş tanımlarının net olduğu, görevlerini yerine getirirken önceliklerinin belli olduğu, kurumda yaptıkları işlerin amaç ve hedeflerine uygun olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir.
4. Pedagogların aile mahkemesinde ve çocuk mahkemesinde tarafların ve suça sürüklenen çocukların yaşam koşullarını gözlemlemek için sosyal

incelemeye giderken güvenlik ile ilgili sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir.

5. Araştırmaya katılan pedagogların hepsinin Adalet Bakanlığı'nda özlük hakları, maaş ve terfi gibi konularda çalışma koşullarını yetersiz buldukları belirlenmiştir.
6. Araştırmaya katılan pedagogların hepsinin görevlerini yerine getirirken kendilerini çaresiz hissettikleri anlar yaşadıklarını belirtmiş, görüşme içeriklerinden çaresiz hissedilen anların daha çok görüşme yapılan kişilerin yaşam koşulları ve dosyalar konusunda görüş belirtirken yaşanan kararsızlıkla ilgili olduğu görüşme içeriklerinden belirlenmiştir.
7. Pedagogların kurumun fiziksel koşulları, görüşme için uygun ortamın bulunmaması, hukuki işleyişin gerekliliği gibi nedenlerle meslek etiğini uygulamakta zorlandıkları zamanların olduğu belirlenmiştir.
8. Araştırmaya katılan sekiz pedagog Adalet Bakanlığı'nda çalışmayı psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarına önerdiği belirlenmiştir.
9. Araştırmaya katılan sekiz pedagoğun imkan bulmaları durumunda Adalet Bakanlığı'ndan ayrılarak başka bir kuruma geçiş yapmayı düşündükleri belirlenmiştir.
10. Pedagogların kurumda birlikte çalıştıkları hakimler, savcılar, diğer adliye çalışanları ve sosyal çalışma görevlileri ile birlikte çalışırken görüşlerinin dikkate alındığı ve çalışanlarla kurum içi iyi bir iletişimlerinin olduğu belirlenmiştir.
11. Araştırmaya katılan pedagogların dokuzu Adalet Bakanlığı'nın verdiği unvanın yaptıkları iş ile uyummadığını düşündükleri ve psikolojik danışman unvanı ile çalışmak istedikleri belirlenmiştir.
12. Araştırmaya katılan pedagogların üçünün unvanın önemli olmadığını düşündükleri hatta Adalet Bakanlığı'nın verdiği pedagog unvanının avantaj sağladığı durumların olduğu, fazladan bir unvan kazandıklarını düşündükleri belirlenmiştir.

6.2. Öneriler

Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışmaların daha çok eğitim alanında yapıldığı, adalet alanında çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarına yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir;

6.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışmada Adalet Bakanlığı'nda pedagoğ kadrosunda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunları hakkında bulgular elde edilmiştir. Eğitim alanı dışında (endüstri, askeri, sosyal yardım, rehabilitasyon gibi) kurumlarda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunları ile ilgili yapılacak çalışmalar psikolojik danışma ve rehberlik alanına katkı getirebilir.
2. Bu çalışmada Adalet Bakanlığı'nda çalışan pedagoğlardan sadece psikolojik danışma ve rehberlik mezunu olanlara yer verilmiştir. Ancak farklı öğretmenlik bölümlerinden mezun olan pedagoğların çalışma koşullarına ilişkin algıları, psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagoğlar ile yapılan bu çalışmadan elde edilen bulguların benzerliklerine ve farklılıklarına başka çalışmalarda yer verilebilir.
3. Bu çalışmada görüşme formu geliştirirken psikolojik danışma ve rehberlik lisans öğrencilerine soru sorularak görüşme formu geliştirilmiş ve araştırmanın kapsamı belirlenmiş, Milli Eğitim Bakanlığı dışında diğer bir alan olan Adalet Bakanlığı kapsamında değerlendirme yapılarak bulgulara ulaşılmıştır. Bu kapsamda psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin Adalet Bakanlığı ve diğer kurumlara ilişkin beklentilerinin araştırıldığı çalışmalara yer verilebilir.

6.2.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışmanın bulgularında yer alan Adalet Bakanlığı'nda çalışma ile ilgili olarak pedagoğların psikolojik danışma ve rehberlik eğitimi ve lisans programı ile ilgili değerlendirmelerinden yola çıkılarak psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerine eğitim alanı dışında adalet alanı ile birlikte diğer alanlarda da staj imkanı sağlanabilir.

2. Bu çalışmanın bulgularında yer alan pedagogların psikolojik danışma ve rehberlik eğitimi ve lisans programı ile ilgili değerlendirmelerinden yola çıkarak psikolojik danışma ve rehberlik lisans programına adalet alanı ile ilgili seçmeli ya da zorunlu dersler eklenebilir.
3. Bu çalışmada pedagoglar hizmet içi eğitimler ile ilgili değerlendirmeler yapmıştır ve sadece beşi hizmet içi eğitimleri yeterli bulmuştur. Adalet Bakanlığı'nda çalışan sosyal çalışma görevlilerinin (pedagog, psikolog, sosyal hizmet uzmanı) görevlerini yerine getirirken ihtiyaçları tespit edilerek uygulamaya yönelik hizmetçi eğitimler düzenlenebilir.
4. Bu çalışmada pedagogların tümünün görevlerini yaparken kendilerini çaresiz hissettikleri olaylar yaşadıkları belirlenmiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik mezunu pedagogların ihtiyaçları doğrultusunda üniversitede bulunan akademisyenlerden konsültasyon ve süpervizyon almaları için girişimlerde bulunulabilir.
5. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, Milli Eğitim Bakanlığı'nda rehber öğretmen kadrosundaki mezunların unvanı ilgili yoğun çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmada da psikolojik danışma ve rehberlik mezunları pedagog unvanının yaptıkları ile uygun olmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda Türkiye'de unvan ve meslek gelişimi kavramlarını savunduğu için Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'ne, Adalet Bakanlığı'nda çalışan psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının unvanı konusunda ilgili görüşmeleri başlatması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, Ş.G. (2013). *Yasa dışı madde kullanımı nedeniyle denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulan erkek ergen ve yetişkin bireylerin motivasyon durumlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Alay, H. K., Ensari, M. Ş. (2017). Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: İstanbul ilinde bir uygulama. *Hümanitas*. 5(10). 409-422.
- Aras, B. (2006). Karşılaştırmalı hukukta aile mahkemeleri ve Türk aile mahkemelerinin yapısı. *Ankara Barosu Dergisi*.2, 89-117.
- Arslan, A.S. (2010). Türk aile mahkemelerinin yapısı ve yargılama usulü. *Ankara Barosu Dergisi*.68, 187-204.
- Atamtürk, E. (2010). *Aile mahkemeleri uygulamalarında yaşanan sorunların aile mahkemesi uzmanlarının tükenmişlik düzeylerine ve iş doyumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun (2003), T.C. Resmi Gazete, 24997, 18 Ocak 2003.
- Aslan, N. (2012). *Tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri altında bulunan bireylerin aile yapıları ve algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aslanyürek-Zorlu, Ş. (2014). *Denetimli serbestlik uzmanlarının tükenmişlik düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ayna, Y.E. (2014). *Denetimli serbestlik uygulaması kapsamında eğitim tedbir kararı alınan lise öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzı ve psikolojik belirtileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Bakırcıoğlu, R. (2005). İlköğretim ortaöğretim ve yükseköğretimde rehberlik ve psikolojik danışma. (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Baktır, S. (2003). *Aile mahkemeleri*. Ankara: Yetkin yayınları.
- Balo, Y. S. (2013). *Çocuk koruma hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bilge, F., Sayan, A., Kabakçı, Ö. F. (2009). Aile mahkemesi uzmanlarının meslek doyumları, yaşam doyumları ve ilişkilere yönelik inançlarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*. 4, 20-31.
- Bozkaya, Ç. (1989). *Eğitim ve sağlık alanında çalışan psikologların mesleki sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Brady, P. Q., Fansher, A. K., and Zedaker, S. B. (2019). Are parents at a higher risk for secondary traumatic stress?: How interviewing child victims impacts relationships with forensic interviewer's friends and family. *Child Abuse & Neglect*. 88, 275-287.
- Buz, S., Düzyurt, K., Sağlam, M. (2015). Aile mahkemesinde çalışan sosyal çalışma görevlilerinin sosyal inceleme raporlarına ilişkin değerlendirmeleri: Ankara adliyesi örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 26(2), 7-29.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cılga, İ. (2005). Aile mahkemelerinin işleyişi ve uygulama sorunları konusunda Ankara'daki aile mahkemelerinde görevli hakim ve uzmanların görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 16(2), 7-33.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. (Çev. M. Bütün ve S.B. Demir). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çakıroğlu, M. (2018). *Ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde görev yapan psikologlarda ikincil travmatik stres ile ilişkili faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Çelik, N., Üzmez, U. (2014). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: çağrı merkezi hizmetleri örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*. 2(1), 94-105.

- Çiftçi, B. (2007). Aile mahkemeleri uzmanlarının hukuki niteliği ve mesleki uygulama sorunları. *Ankara Barosu Dergisi*. 3, 173-178.
- Çocuk Koruma Kanunu (2005), T.C. Resmi Gazete, 25876, 15 Temmuz 2005.
- Çocuk Koruma Kanununu Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (2006), T.C. Resmi Gazete, 26386, 24 Aralık 2006.
- Dinç, E. (2008). Meslek seçiminde etkili faktörlerin incelenmesi: meslek yüksekokulu-muhasebe programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 16(2). 90-106.
- Doğan, S. (1996). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik alanında meslek kimliğinin gelişimi ve bazı sorunlar. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2(7), 32-44.
- Emel, Z. (2018). *Denetimli serbestlik eğitimlerinin sosyal süreçlere etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Erükçü, G. ve Akbaş, E. (2012). Türkiye’ de çocuk mahkemeleri uygulamalarına eleştirel bir bakış. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 3,135-153.
- Girgin, G. (2007). Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğretmen Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik. A. KAYA (Editör). *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik*. 4. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göker, M. (2015). *Denetimli serbestlik tedbiri altındaki suça sürüklenen çocuk ve gençlerin sosyal destek algısı: Ankara denetimli serbestlik müdürlüğü örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B., Taşgın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güneşlice, A. (2019). *Okul psikolojik danışmanlarının konsültasyon ihtiyaçları, kaynakları ve aldıkları konsültasyon hizmetlerinin niteliğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

- Dagan, S. W., Ben-Porat, A., and Itzhaky, H. (2016). Child protection workers dealing with child abuse: The contribution of personal, social and organizational resources to secondary traumatization. *Child abuse & neglect*. 51, 203-211.
- Dut. Y., (Editör). (2005). *Hakim ve savcılar için çocuk adalet sistemi el kitabı*. Ankara:Yorum Matbaacılık.
- Ilgar, M.Z. (2002). Rehberliğin başlıca türleri. C. Gürcan (Editör). Psikolojik danışma ve rehberlik. (25-43). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kadioğlu, N. (2007). *Aile mahkemelerinde yargılama usulü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karagözoğlu, C. (2004). Eğitim ortamları dışındaki psikolojik danışma uygulamaları. C. Karagözoğlu, İ. Kemertaş (Editörler). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (345-351). İstanbul: Birsen Yayınevi.
- Karagülmez, A. ve Ural, S.S. (2003). *Aile mahkemelerinin kuruluş, görev ve yargılama usulleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Katrinli, A. E. ve Alpay, G. (1986). Endüstri psikologlarının işletmelerdeki yeri ve önemi: Türkiye uygulaması. *Amme İdare Dergisi*. 19:3. 53-80.
- Kepçeoğlu, M. (2001). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Kılıç, Ç. (2013). Aile mahkemelerinde görev yapan uzmanların hizmet içi eğitim ihtiyacı. *Ahi Evran üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(2). 273-290.
- Korkut Owen, F., Acar, T., Haskan, Ö., Kızıldağ, S. (2013). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Mezunlar Tarafından Değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13, 354-372.
- Kömüryakan, F. (2005). *Sosyal hizmet uzmanlarının aile mahkemelerine ilişkin bilgi, görüş ve değerlendirmeleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kuzgun, Y. (1990). Rehberlik ve psikolojik danışmada unvan sorunu. *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*. 1(1), 32-38.
- Kuzgun, Y. (2016). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. (14. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği (2015), T.C. Resmi Gazete, 29329, 17 Nisan 2015.
- Nouman, H., Enosh, G., and Niselbaum-Atzur, P. (2016). The role of parental communication, child's wishes and child's gender in social workers' custody recommendations. *Children and Youth Services Review*. 70, 302-308.
- Onur, B. (2004). *Gelişim psikolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Öcal, G. (2010). *Hacettepe Üniversitesi psikolojik danışma ve rehberlik lisans programı mezunlarının mezun oldukları programa ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özcan, S. (2009). *Denetimli serbestlik uygulamasında motivasyonel görüşmelerin etkinliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özgüven, İ.E (1999). *Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Sistem Ofset.
- Özgüven, İ. E. (2007). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özoğlu, S. Ç. (1982). *Eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma*. (3. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Öztürk, M. (2016). Köy ve kasabalarda görev yapan öğretmenlerin mesleğin ilk yılında yaşadıkları güçlükler. *İlköğretim Online*. 15(2). 378-390.
- Pişkin, M. (2006). Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını. M. Hesapçioğlu ve A. Durmuş (Editörler) *Türkiye’de Eğitim Bilimleri: Bir Bilanço Denemesi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırımsoy, H., Acar, H., Yokuş Sevik, H., Kaynak, H. Aydın, M., Antakyalıoğlu, Ş., Özdemir, U., Mutlu, Y., Baykara Acar, Y., (2014). *Sosyal çalışma görevlileri için eğitim el kitabı*. Ankara.
- Sarıkaya, T., Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 7(2), 393-423.

- Sheehan, R. (2016). Forensic social work: Implementing specialist social work education. *Journal Of Social Work*. 16(6), 726-741.
- Sweifach, J. S. (2015). Social workers and interprofessional practice: Perceptions from within. *Journal of Interprofessional Education & Practice*. 1(1), 21-27.
- Tagay, Ö. ve Savi-Çakar, F. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18(3), 1168-1186.
- Tan, H.; Baloğlu, M. (2006). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (1. Basım) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- T.C Adalet Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığı. (2012). *Aile ve Çocuk Mahkemelerinde İstihdam Edilen (Psikolog, Pedagog, Sosyal Hizmet Uzmanı) Verimliliklerinin Azami Seviyeye Çıkarılması Konusunda Yaşanan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerisi Geliştirilmesiyle Alakalı Çözüm Raporu*. Ankara. 26.04.2012.
- Temel, M.Z. (2007). *Aile mahkemelerinin kuruluşu ve yargılama usulü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tercan, E. (2003). Türk aile mahkemeleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 3, 19-53.
- Uluğtekin, S. (2004). *Çocuk mahkemeleri ve sosyal inceleme raporları*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.
- Yeni, B. (2010). *İstanbul çocuk mahkemelerinde yargılanan çocuklarda sürekli öfke-öfke ifade tarzları ile istismar yaşantıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2006). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşilyaprak, B. (2007). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik alanının gelişiminde Türk psikolojik danışma ve rehberlik derneğinin yeri ve önemi. R. Özyürek, F. Korkut Owen (Editörler) *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (21-53). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik alanının geleceği: yeni açılımlar ve öngörüler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.1*, 193-213.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği. (2015). 10 Aralık 2018 tarihinde <http://www.cigm.adalet.gov.tr/images/ago-yonetmelik.pdf> adresinden erişildi.
- Psikolojik Danışma ve Rehberlik-PDR Atama Puanları 2019. (2019). 29 Mayıs 2019 tarihinde <https://www.okuloncesi.info/2019/02/12/psikolojik-danismanlik-ve-rehberlik-pdr-atama-puanlari/> adresinden erişildi.
- T.C. Adalet Bakanlığı. (2015). 04 Ocak 2019 tarihinde http://www.pgm.adalet.gov.tr/duyuru/2015/eylul/ilan_sinav.htm adresinden erişildi.

EKLER**Ek 1. Araştırma Uygulama İzin Formu -1**

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Eğitim Dairesi Başkanlığı

Sayı : 91725126-774.99-E.515/7699
Konu : Tez Çalışması

29/06/2018

MALATYA CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 11/06/2018 tarihli ve 56624178-E.3705/21241 sayılı yazınız.

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi olan ve Malatya Çocuk Mahkemesinde pedagoğ kadrosunda görev yapan (149198) Aybeniz DEMİREL, ilgi yazı ekinde alınan 31/05/2018 tarihli dilekçesiyle "T.C. Adalet Bakanlığında Çalışan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Mezunu Pedagoğların Çalışma Koşulları ve Görev Tanımlarına İlişkin Bir Araştırma" konulu tez çalışmasını, internet desteği sağlanarak kullanılan konuşma programları aracılığıyla yapılan görüşmeleri kaydederek topladığı verilerle yapmak amacıyla; Eğitim Dairesi Başkanlığında görevli psikolojik danışma ve rehberlik bölümü mezunu pedagoğlarla yapacağı söz konusu görüşmeye izin verilmesi talebini içeren ilgi yazı ve ekleri incelendi.

- Dilekçe ekinde bulunan görüşme içeriğinde yer alan konularla sınırlı olmak üzere,
- Başkanlığımızda görev yapan pedagoğlardan ilgili hâkimin uygun göreceği en fazla üç pedagoğ ile sınırlı olmak üzere ve gönüllülük esasına göre,
- İlgili personellerin işlerini aksatmaması koşulu ile
Başkanlığımız tarafından uygun görüldüğünün bilgi edinilmesini ve ilgilieye tebliğ edilmesini rica ederim.

İbrahim ŞAHİN
Hâkim
Başkan

Ek :

- 1- Tez Önerisi (14 Sayfa)
- 2- Görüşme İçeriği Hakkında Bilgi İçeren Yazı (1 Sayfa)

Dağıtım:
Personel Genel Müdürlüğüne

* Bu evrak, 5070 sayılı Kanun hükmü uyarınca güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Ayrıca fiziki olarak gönderilecektir.

Mİllî Müdafaa Cad. No: 20 Kat: 9 Bakanlıklar/ANKARA
Faks: (0 312) 219 64 17 e-posta: edb@adalet.gov.tr
İnternet Adresi: www.edb.adalet.gov.tr

Bilgi için: Celal AŞKIN
Şube Müdürü
Telefon No: (0312) 414 70 03 - 414 70 54

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden 4BzKcpZ - RkZsoNr - R/v00Qn - xTQ9J8= ile erişebilirsiniz.

Ek 2. Araştırma Uygulama İzin Formu-2

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Personel Genel Müdürlüğü

Sayı : 56624178-E.3705/21241
Konu : Tez Çalışması

11/06/2018

MALATYA CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 01/06/2018 tarihli ve 2529 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi olan ve Malatya Çocuk Mahkemesinde pedagoğ kadrosunda görev yapan (149198) Aybeniz DEMİREL, ilgi yazınız ekinde alınan 31/05/2018 tarihli dilekçesiyle "T.C. Adalet Bakanlığında Çalışan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Mezunu Pedagoğların Çalışma Koşulları ve Görev Tanımlarına İlişkin Bir Araştırma" konulu tez çalışmasını Malatya, Gaziantep, Adana, Mardin, Diyarbakır, Şanlıurfa, Kahramanmaraş ve Kilis İlce Adalet Dairesi Başkanlığında görevli 15 gönüllü psikolojik danışma ve rehberlik bölümü mezunu pedagoğla internet desteği sağlanarak kullanılan konuşma programları aracılığıyla yapılan görüşmeleri kaydederek topladığı verilerle tez çalışmasını yapmak için izin verilmesini talep etmiştir.

Adı geçenin, Eğitim Dairesi Başkanlığının ve mahkeme hakimlerinin uygun görmesi hâlinde pedagoğlarla söz konusu görüşmeyi yapabileceği hususunda,

Bilgi edinilmesinive ilgiliye tebliğini rica ederim.

Ümmü Gülsüm ŞAMLI
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

EKİ: 19 (Sayfa)

DAĞITIM:

Eğitim Dairesi Başkanlığı
Malatya Cumhuriyet Başsavcılığı
Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı
Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı
Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı
Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcılığı
Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı
Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı
Van Cumhuriyet Başsavcılığı

*Bu evrak 5070 sayılı Kanun doğrultusunda elektronik imza ile imzalanarak gönderilmiş olup, ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir.

Vekâletler Cad. No:6 Bakanlıklar 06659 ANKARA
Telefon: (0312) 414 63 58-21 Faks:425 40 66
E-posta:pgm@adalet.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: N.ÇETİNTAŞ Şube Müdürü
Ş.GÜLTEKİN ADAY Şube Müdürü

Elektronik Ağ: <http://www.adalet.gov.tr>.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden u/Rp2ed - kD/zSf2 - N8p2cV7 - /lJxkI= ile erişebilirsiniz.

Ek 3. Adalet Bakanlığı Bilgilendirme Yazısı

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Merkez Teşkilat Şube Müdürlüğü

Sayı : 56624178-E.2191/9719
Konu : Tez Çalışması

09/04/2019

MALATYA CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 07/03/2019 tarihli ve 1332 sayılı yazımız.

Malatya Çocuk Mahkemesinde pedagoğ olarak görev yapan (149198) Aybeniz DEMİREL, ilgi yazınız ekinde alınan 07/03/2019 tarihli dilekçesi ile tez çalışmasında kullanılmak üzere Bakanlığımızda çalışan psikoloğ, pedagoğ ve sosyal çalışmacıların sayısı ve pedagoğların mezun oldukları bölümlere ilişkin bilgi verilmesi talebinde bulunmuştur.

Bakanlığımız bünyesinde; 259 adet psikoloğ, 169 adet pedagoğ, 282 adet sosyal çalışmacı görev yapmakta olup, pedagoğ olarak görev yapan personelin rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile eğitim programları ve öğretim bölümlerinden mezun olduğu hususunda;

Bilgi edinilmesini ve ilgiliye tebliğini rica ederim.

İsmail DOĞAN
Bakan a.
Tetkik Hâkimi

* Bu evrak 5070 sayılı Kanun doğrultusunda elektronik imza ile imzalanarak gönderilmiştir. Ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir.

Vekaletler Cad.No:2 Bakanlıklar 06659 ANKARA	Bilgi için : N.ÇETİNTAŞ	Ş.G.ADAY
Telefon No: (0312)414 63 19-20-21 Faks: (0312)425 40 66	Ş.Müdürü	Ş. Müdürü
E-posta : pgm@adalet.gov.tr İnternet Adresi: http://www.adalet.gov.tr	Telefon No: (0312)414 63 21	(0312)414 63 58

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden TzuqçXo - Ny8dzEM - ET2LKpG - ZdhLOM= ile erişebilirsiniz.